

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.
VIDEKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK.

6-hatásos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 15 fillér.
Nyitási díj 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Arad és szomszédai egyesült
újságírói társaságában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József téren, a 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1906.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, december 4.

Mai számunk főbb közleményei:

Venerelők: Andrassy szobránál.
A kereskedelmi költségvetés.
Az Andrassy-szobor leleplezése.
Elűnt a szerkesztő ur.
Jariga Nándor letartóztatása.
Tífusban elhalt orvosok.
Hegedűs Armin büntetése.
Segítség! Segítség!
Herceg Ferenc a Szemerékről.
Tárcs: Polykratesz gyűrűje.
Csarnok: Lucia. Irta: Somogyi Gyula.

Andrassy szobránál.

Arad, december 3.

A szoborról, amely esztendeig állt a képviselőház bejárója előtt fába, ponyvába burkolva, tegnap királyi szóra hullt le a lepel. Az idősebb Andrassy Gyula gróf lovasszobra immár teljesen szabadon áll a törvényhozás palotája előtt.

Az ünnepély nagy aktusa is elmúlt már és elvonultak mindazok, akik Andrassyt ünnepelni jöttek. A király, a diplomata, a hadsereg és a politikusok, a hatvanhetesek és a negyvennyolcasok. Elvonultak a szobor elől, amelyet inkább az intelligenciának emeltek, mint a népnek és amely a negyvennyolcas elemek kormányrajutásakor hirdeti a Hatvanhét egyik megalkotójának örök dicsőségét.

Mit gondolhatott a király — a Hatvanhét egyetlen élő alkotója — mikor munkatársa szobrát leleplezték? Melankolikus érzések közt mondta ki a négy szót:

— Hulljon le a lepel!

Vagy érdekes arcán finom, ironikus mosoly vonult át? (Aki a királyt közelről ismerik, azt mondják, hogy sok benne a finom szatíra.) Talán mosolygott is Széll Kálmán, aki míg beszédét mondta, fájdalmasan gondolt vissza Deákra, Andrassyra, a Hatvanhét e nagy megalkotóira. Andrassy és Deáknak felséges munkatársa talán mosolygott is régi hívé, aki félti a Hatvanhétet. O, a felséges ur, nem lehetetlen, hogy tulzottnak találta a hatvanhetes eszmék epigonjainak aggodalmait. Pedig ha valaki, hát ő bizonyára félti a Hatvanhétet és ha ő sem aggódik, akkor talán nincs is ok az aggodalomra.

Egy másik koponyába is érdemes lett volna bepillantani. A fiúéba, amikor az apja szobra előtt állt. Elvégre ha a Hatvanhét csakugyan elpusztult, ebben nem kis része van az ifjabb Andrassy Gyulának, aki kétségkívül akarata ellenére, de mégis nagy segítségére volt a másik közjogi alap híveinek. Ő ma, mint belügyminiszter, az ország egyik legexponáltabb helyén áll. Mint ilyen, az utolsó pontig értesülve van az egyes vidékek hangulatáról, ő tudja hová kell hatvanhetes főispánt kinevezni és hová negyvennyolcast. O bizonyára nagyon sokat tud, talán többet, mint a mennyi szeretne. De az a réveteg tekintetű, sovány arisztokrata arc a leleplezésen nem árult el semmit. Még a meghatottságban is volt valami dodonai. Nem lehetett tudni, a halott apának szolt csak, vagy a halott Hatvanhétnek is?

Es mit érezhetett Kossuth Ferenc? O, aki elment az idősebb Andrassy Gyula szobra elé, bár az ifjabb Andrassy Gyula nem volt még jelen egyetlen Kossuth-szobor leleplezésén sem. (Valamikor, mint belügyi államtitkár akadályozta meg, hogy Kossuth Lajos temetésén az állami épületekre kitűzzék a gyászlobogót.) Gondolta arra Kossuth Ferenc, hogy az idősebb Andrassy a Kossuth nagykövetéből lett Ferenc József külügyminiszterévé, az ifjabbik Andrassy viszont a szabadelvűpárt oszlopából koalíciós belügyminiszterré? Mint a függetlenségi párt elnöke mit érzett? Azt, hogy csakugyan diadalra jutott a Negyvennyolc, vagy hogy ma azért mégis az ifjabbik Andrassy Gyula gróf dominál, a Hatvanhét megalkotójának fia?

Érdekesek, sőt szenzációsak lehetnek mindezek a gondolatok, intim érzések. De mi ezeket nem tudhatjuk meg. Királyok és miniszterek nem közlékenyek. Amit mi ellenőrizhetünk, a saját gondolataink és a nép érzései. Tudjuk, hogy a nemzet széles rétege nem csoportosul ma az idősebb Andrassy Gyula szobra előtt. Azt is tudjuk, hogy ez még csak első szobra Andrassynek.

De viszont érezzük, hogy ez a szobor mégis a diadal szobra. A nagy diplomata még halálában sem tagadta meg magát. Olyankor ünneplik, mikor látszólag már csak történelmi emlék. Ő azonban tudja, hogy nem az. Tudja, hogy ez a diadal szobra és mégis rejti. Rejti a Negyvennyolc mögé. Mert ha megtudják, hogy ünneplik, még megártana a Hatvanhétnek,

Polykratesz gyűrűje.

(Gróf Andrassy Gyula életéből).

Zemplén és Ung vármegyék határán a nevezetes szirmai kő, „Szinszki Kaucany” alatt egy völgykötésben terül el 618 méternyi magasságban a tenger színe fölött a Vihorlát-Gutin hegység egyetlen jelentősebb tengerszeme, a ribonci tengerszem. Felette emelkedik Zemplén határán a Vihorlát, a Motrogun és a természet egyik ritka csodája, a Szirmai kő. Két részből áll ez a csodálatos alkotás s úgy vannak egymástól pár lépésnyire letéve, mint egy egész és egy törött kockacukor.

A tengerszem a gróf Sztáray családé, amint-hogy az egész Vihorlát alja Sztáray és Nagy-Mihálytól egészen a váraljai hágóig mind a Kaplony nemzetség eme kiváló ivadékának elsőfoglalású birtoka. Akkor, amikor gróf Andrassy Gyula hazatért az emigrációból, a ribonci tengerszem használatvezetője gróf Sztáray Ferdinánd volt. Liberális gondolkodású főúr, aki 1877-ben segített gróf Andrassy Gyulának, az egészen fiatal gyermek-magnásnak, hogy a liberális párt legyőzze Zemplénben a hasonlóképpen ifjú báró Sennyey Pál vezetése alatt álló konzervatív táblabíró pártot. Gróf Barkóczy János, Brettenheim herceg haragudak is érte a konzervatív Szápáry Eteleka fiára. Sztáray Ferdinánd ellen-

ben, akit élete végéig Ferdi grófnak ismert mindenki, annál jobban örült neki.

Egyszer a terebesi várkastélyban nagyon előhozakodott Ferdi gróf az ő tengerszemével. Nem győzte eléggé dicsérni nehéz fekete vizét, feneketlen kráterét, vadregényes környékét, a partján üdülő szarvasokat.

— Fekete a vize, feneketlen a tölcserje — mondogatta. — Apály és dagály jelentkezik rajta s nyilvánvalólag egybe van kötve az Adriai-tengerrel. Akár mit mond rá a tudós világ, ez úgy van!

Andrassy Gyulának megzavarta figyelmét az utóbbi kijelentés s elhatározta, hogy okvetlen megtekintni a természet eme csodáját.

Nemsokára végre is hajtotta elhatározását. 1865-ben a gyönyörű szép nyár egy részét ott-hon töltötte s felkerekedve a fiatalabb gróf Csáky Tivadarral, gróf Sztáray Antallal, ellátogatott Ferdi grófhhoz s nagyobb kiránduló társaság kíséretében megtekintette a tengerszemet. Imponált neki nagyban a fekete víz, a buja növényzet, a megragadó poétikus környezet s minden áron meg akart fürdeni a tóban. Ezt azonban barátai karhatalommal megakadályozták, mivel a tó szélén sok a hínár, a közepén pedig állandó forgatag van. Csónakon sem merészkedett még senki sem a tó szélére.

Andrassy Gyula itt már nem tárgalt. Ha már a fürdést megtiltották neki, a csónakhoz

szigorúan ragaszkodott. A gyengébb nem ajánlodozásai és sikongásai között ülték a csónakba társai: gróf Andrassy Gyula, gróf Csáky Tivadar és a fiatal gróf Sztáray Antal. Minden fennakadás nélkül érték el a tó közepét. Ott azonban csónakjuk holt pontra ért. Se előre, se hátra nem ment. A parton az asszonyok szivdobogást kaptak az ijedtségtől. Andrassy meg izgalmas arccal kiáltott fel:

— Ni-ni, — hisz itt halak is vannak!

S azzal be sem várva a feleletet, kivett gallérja hajtásából egy gombostűt s a következő percben pompás horog lett belőle. Erős cérna, kenyérmorzsa is akadt valahogy s megkezdődött a halászat.

Nemsokára horogra került egy fiatal ponty. Andrassy Gyula hirtelen elhatározással lehúzta pecsétgyűrűjét, összeszorította a hal farkát s ráhúzta a gyűrűt. Aztán visszaeresztette a vízbe a halat.

— Vajjon melyik cápának a gyomrában fogják megtalálni a kvarnerói halászatok?

Nevettek a sikerült tréfán, aztán a forgatag irányában nagyot lódítottak a csónakon s egy pár evezőcsapással a tulsó parton voltak. Ferdi gróf hallván az esetet, szörnyen röstelkedett, de Adriai-tengeri elméletéből még sem engedett.

Ez történt 1865-ben.

Pár évvel később, amikor gróf Andrassy

Andrássy Gyula ma is győzedelmes művének.

És még egyet. Ez a szobor is azok közé tartozik, amelyekre az évek múltán nemcsak patina rakódik le. Ez a szobor meg fog nőni nagyságban, jelentőségben. Mentől idősebb lesz és mentől messzebb kerül ki a jelenkorból, a politikai aktualitásokból, annál fenségebb, annál hatalmasabb lesz.

Mert állni fog ez a szobor és hirdetni fogja, hogy volt egy magyar államférfi, egy magyar diplomata, akinek tehetsége, esze, szelleme, akaratereje, zsenije előtt egész Európa meghajolt.

Hirdetni fogja, hogy volt egy Andrássy Gyula.

A kereskedelmi költségvetés.

A szombati botrány epilógja.

(A képviselőház ülése.)

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, december 3.

Maniu Gyula, akinek a szözlési ambíciója a szombati ülés végén takaros kavarodást csinált, ma korán reggel ott volt már Juszth Gyula elnöknel.

— Napirend előtt akarok felszólalni, — mondta.

Az elnök ezt a kívánságot megtagadta, de hosszabb purparlé után megengedte a román képviselőnek, hogy a vita folyamán a házszabályok értelmezése címén szót kérheszen.

A mai ülést szavazással kezdték: a múlt ülésen letárgyalt költségvetési tért fogadták el Bernáth István határozati javaslatával együtt, amelyet a nemzetiségek is megszavaztak, mivelhogy a drágulás okainak enyhítéséről szolt.

(A szombati botrány.)

Ezután szólalt fel Maniu. Elég nyugodtan fordult az elnökhöz, hogy a múlt ülésen a ház elnöke házszabályellenesen vonta meg tőle a szót.

Maniu Gyula: A házszabályokhoz kér szót. A múlt ülésen nem akarták neki megadni a szót. Ez az eljárás nemcsak házszabályellenes, de az általános parlamenti szokással is ellentétes. Valahányszor itt a képviselőházban megtámadtak egy pártot, vagy annak valamely tagját és a szónok olyan kifejezésekkel szolt arról a párttól, amely erkölcsi értékét alászállította, mindig alkalmat nyújtottak a párt valamely tagjának, hogy válaszolhasson. Hivatkozik

precedensekre, amikor egyes képviselők megkapták a szólás jogát, hogy megvédelmezzék megtámadott pártjukat. Molnár János és Rakovszky István nem is olyan régen szoltak azon a címen, hogy megvédelmezték a néppártot. Eppen négy nappal ezelőtt még Hodzsa Milán is, a nemzetiségi párt tagja is megkapta a szólás jogát ezen a címen. Az elnök ilyen esetekben mindig megadta a szót és ő mélyen sértve érzi magát, hogy vele szemben kivételesen nem alkalmazták ezt a szabályt, és éppen akkor, amikor Polónyi Géza úgy támadta meg a nemzetiségi pártot, ahogyan még miniszteri székéből pártot nem támadtak meg. Egy másik sérelme is van. O Polónyi beszéde alatt már bejelentette az elnöknek, hogy személyes megtámadás címén szólni akar, de ha ilyen címen nem adták meg neki a szót, kérni fogja külön a ház engedélyét. Se az egyiket, se a másikat nem teljesítették és tetejébe a ház tagjai is megtámadták. Idézetekkel igazolja, hogy Polónyi Géza csakugyan megtámadta a nemzetiségi pártot és annak egyes tagjait.

Elnök: Kéri a szónokot, hogy ne polemizáljon Polónyival, hanem csak azon a címen beszéljen, amely címen szót adott neki.

Maniu Gyula: Sijjalja, hogy nem szólhat...

Elnök: Nem értettem. A képviselő ur talán a ház külön engedélyét kéri?

Maniu (rövid habozás után): Igen!

Felkiáltások: Ohó! Csak most kéri! (Zaj.)

Elnök: Kérli a házat, megadja-e az engedélyt.

Felkiáltások: Igen! Nem! (Nagy zaj.)

Héderváry László: Micsoda nem! Meg kell adni!

Somogyi Aladár: Nem szabad dezavualni Náwayt.

A ház többsége az engedélyt megadja. Először szavaznak: Náway, Rakovszky, Somogyi és még négyen.

(A román forradalom.)

Maniu Gyula: Kijelenti, hogy az igazságügyminiszternek az az állítása, hogy a gyűlölet viszi az akciójukat, alaptalan vád. Őket az igazságnak és a hazának szeretete vezeti. (Nagy zaj. Felkiáltások: Jó jó! Ne harudjék! Az elnök csenget.) Or a bűnös visszaélések ellen harcolnak. Koholt rágalom, hogy ők külföldi összeköttetések intéséből függenek. (Zaj.)

Somogyi Aladár: Hát akkor Hodzsa mit keresett a reiksztrában? (Derűtség.)

Maniu Gyula: Polónyi azt állította, hogy 13 izgatási ügyben szüntették meg az eljárást. Ezeket a pereket Kristóffy azért indította, hogy az országgal elhitesse, hogy fűszernégy vármegyében forradalom készül. (Nagy zaj.)

Felkiáltások a baloldalon: Micsoda vármegyékben? Már megint szemtelenkedik!

Hentaller Lajos: Abból élnek, hogy mindig szándékoznak elszólják magukat.

Elnök: Figyelmezteti Maniut, hogy ha közjogellenes kifejezéseket használ, megvonja tőle a szót.

Maniu: Visszautasította Polónyi vádjait.

(Náway és Wekerle.)

Náway Lajos: A múlt ülésen ő elnökölt és az izgatott hangulatra való tekintettel tagadta meg a házszabályok értelmében Maniutól a szót.

Wekerle Sándor: Maniu alaptételét, hogy őt a házszabályok alkalmazásában megakadályozták, nem fogadja el. Olyan tárgyat tárgyalnak, melynek minden tételénél felszólalhatott volna a képviselő ur. Maniu olyan vádakot szolt a kormány ellen, melyek a kormány erkölcsi reputációját mélyen érinthetnék. Ha valaki olyan bárdolatlan kézzel nyúlt hozzánk, ne várjon kegyes eljárást. Azt kívánja elismertetni, hogy szeretettel közeledik hozzánk. Jó. Ő a természetrajában tanult olyan állatokról, melyek szeretetből megfojtják vagy megölik a gyermeküket. Ő figyelmezteti a nemzetiségieket, akik szeretetből ne akarják őket megfojtani. Inkább lemondanak erről a szeretetről, arra kéri Maniust, viseltessenek irántuk tisztelettel és megbecsüléssel. (Helyeslés.) Az a vád, hogy a kormány azt híreszteltette, hogy a románok lakta vármegyékben forradalom készül... (Zaj)

Felkiáltások: Ezt Kristóffyról mondta.

Wekerle Sándor: Hát hogy Fejérváry és Kristóffy mit csináltak, ahhoz semmi közöm.

(Már megint kezdőd?)

Maniu Gyula: Elmondja, hogy a Fejérváry-kormányának volt érdeke, hogy zavart csináljon és ő a mostani kormányának nem is imputálta, ami ellen Wekerle védekezett. Különben is ők igen meg lesznek elégedve azzal, ha a kormány és a parlament olyan szeretettel viseltetik irántuk, mint a milyennel ők közelednek. (Nagy derűség. Felkiáltások: Már megint kezdőd?)

Ezután folytatták a napirendet, melynek tárgya a kereskedelmi tárcza.

(A közletak.)

Thaly László: A közletakról beszél. A vicinális utaknak állami kezelésbe való átvételét és az állami utak egyenletes elosztását kívánja. Kéri a kereskedelmi minisztert, hogy a somogy megyei utak számára adjon elegendő követ.

Bozóky Árpád: Az országos fontosságú utakat az államnak, kevésbé jelentőségeket a községnek kell megépíteni.

Kossuth Ferenc: A kormány átvételkor az utakra vonatkozólag kész programot talált, melyet végre kellett hajtania. Saját programjában azonban bőven fejtegette, hogy a közutak tekintetében minden vármegye kívánságának eleget fog tenni. Somogy megye kívánságait egész terjedelmükben végrehajtja. A társai utak ügyét szintén támogatja a Bozóky kívánság.

Gyula már európai hírű miniszterelnök volt, a bekesmegyeli Öcsöd községben nagy riadalmat okozott Kárász Béni szegény halászmester esete. „Hosszu levelet” kapott az öreg halász a szarvasi bíróságtól, hogy dobra verik még a hálóját is, ha két hónap alatt nem fizeti meg Krauthelm Lajblának a 300 forintokat. Nem izlett az ebéd sem Kárász Béninek és nagy buzan vetette ki aznap hálóját a mély Körösbe. Ügyet sem vett a hálóra, csak maga elé bámult és azon tűnődött, hogy mi lesz vele, ha az a szentmártoni zsidó kihúzza még a párnát is a feje alól. Ő még csak megélne a halakból, de mi lesz a feleségével, két szép szőke gyermekével. Majdnem könybe lábadt már a szeme Kárász Béni-nek, amikor erős löcsésanást hallott a vízben. Megfeszítette izmait és a partra vonszolt egy rengeteg harcsát. Felkapta baltáját és egy-két csapással elbódította a ficánkoló állatot.

A harcra elrendesedett és íme, a hálóban még mindig mozog valami. Ott tárogatja a száját egy közönséges ponty. Kárász Béni megragadta a halat, rántozta és szédülni kezdett vele a vízbe. Ilyet még életében nem látott. Egy gyűrű, egy valóságos p. c. étes aranygyűrű volt a hal farca alatt. Rágtá leszelte a hal farkát és gyönyörködve nézgette a csillogó, drága jószágot. S őrány tetszett neki az ágaskodó oroszlán. Mind-né; p. n. azt látta, hogy nagy dolog történt vele mostan.

E: Kárász Béni, a szegény halász hirtelen okos ember is lett. Nem szolt senkinek egy szót sem, hanem bevarr a gyűrű: szépen a lajbja belésébe s ment Gyulára, egyenesen az alispánhoz.

Az alispán szegéről-végről megnézte a gyűrűt megnézte a címet és aztán vésztjósító arccal kiáltott fel:

— Emberfia, tudod e, kié ez a gyűrű?

Kárász Béni megrepedt egész testében:

— Mindjárt gondoltam, hogy b. j. lesz belőle!

Az alispán azonban szelid arccal, vágott és megvergette Kárász Béni vállát:

— Kárász Béni! Ez a gyűrű a gróf Andrássy-családé. Majd én leírom mindazt, amit mondtál, hogy mint került kezébe a gyűrű és aztán vidd el a levelet gróf Andrássy Gyula miniszterelnökhöz a gyűrűvel együtt.

Ugy is történt. Kárász Béninek alig érte a lába a földet, úgy szaladt föl Öcsödről Budára, ott is egyenest a várba a miniszterelnök elejbe. De oda nehéz volt ám bejutni gubás parasztnak. Három napig kellett várnia, még bebocsátották.

Odaadta az alispán levelét a nagy urnak. Az excellenciás ur figyelmesen olvasta a levelet, aztán elmosolyodott. Kárász Béninek is mosolygásra állt a szája. — Most már jól van minden — gondolta magában.

A miniszterelnök odafordult a haláshoz: — No hát lássuk, Kárász uram, azt a gyűrűt!

Ádta Gróf Andrássy Gyula jól megnézte. Ugyanaz a gyűrű volt, amelyet három évvel ezelőtt fűzött a ribnicel tengerszemem a potyka farkára.

— No hát, Kárász uram, ez az én gyűrűm. Ezért az ajándékért maga jutalmat kap.

Azzal kivette pénztárcáját és egy ropogós ezresbankót nyomott a szegény halász marékába.

Kárász Béni azt sem tudta, hogyan került ki a fényes palotából, csak annyit érzett, hogy most már jöhet az a szentmártoni Lajbla. Most már ő a legény a gáton.

A gavallér gróf pedig mosolygott odabent és elégedetten dörzsölgette a kezét. Előre látta, mint fogja kerülgetni a guta Ferdi grófot, ha bebizonyítja neki a korpus delikti pecségyűrűvel, hogy a ribnicel tengerszemnek van ugyan összeköttetése, de nem az Adriai tengerrel és nem a föld alatt, hanem az Ung folyóval és a föld felett.

Ez a rövidke történet Polykratesz gyűrűjének újabb és szóról szóra megtörtént esete.

Petronius.

gal értelmében tervezett reformok dolgában most tárgyalások folynak. (Helyeslés.)

A tételt elfogadták.

(Az iparkutatás.)

Az iparkutatás tételénél

Teleky Arvéd gróf beszélt azokról az iskolákról, amelyek az ipari és kereskedelmi pályára nevelnek. Ipariskoláink fogyatékosak és ez az oka annak, hogy olyan kevesen látogatják. Két iparágunk van, amelyeket első sorban kell pártolnunk. Az egyik a malomipar, mely nálunk a legtekélyesebb, de még mindig nem értük el ezen a téren a haladás tetőpontját, a másik a textilipar, amelyet éppen ezért kell fejleszteni, mert kezdetleges fokozatban áll. Üdvözlő a kereskedelmi miniszter programját, amelylyel a magyar ipart és kereskedelmet magas fokra akarja emelni. Kéri a minisztert, hogy fordítson nagyobb gondot az ipariskolákra. (Helyeslés.)

Az iparfelügyelet tételénél

Szencsényi György szólalt fel. Az egyes iparfelügyelők kerületei oly nagyok, hogy fizikai lehetetlenség, hogy egy hivatalnok negy vármegye ipari életét vezesse.

A posta tételénél

Darányi Ferenc igazságtalan és helytelennek tartja, hogy a postahivatalok vasárnap délelőtt nyitva vannak.

Elnök az ülést tíz percre felfüggeszti.

(Az államvasutak.)

Szünet után az államvasutak tételénél:

Somogyi Adár szólalt fel. A vasutasok fizetési rendezéséről beszélt. Ausztriában egy tanácsot alakítottak a vasutasok érdekeinek képviselésére. Bár ő nem barátja az idegen példák utánzásának, de most, mivel úgy látja, hogy az intézmény Ausztriában igen jól bevált, szükségesnek tartaná a közlekedésügyi tanács megalkotását. Ez volna hivatva a tarifa megállapítására is. A vasutnál az adminisztráció nagyon rossz és vontatott. A tételt elfogadja.

Zakariás János: Az államvasutak az esztrák államvasutakkal és egyes esztrák magánfelekkel németül érintkeznek. Ezen a mulasztáson segíteni kell.

Zakariás után Beniczky Ödön szólalt fel. Juriga Nándor nemzetiségi képviselő igaztási bűnygyében. A főlészólásról lapunk más helyén emlékeztünk meg.

(A kormány és a vasutasok.)

Szünet után a vasutasok tételénél

Kossuth Ferenc kijelentette, hogy a kormány foglalkozik azzal, hogy a vasutasok igazságos igényei kielégítenek, de senkinek sem volt fölhatalmazva, hogy már bizonyos összegről beszéljen. A kérdés még tanulmányozás alatt van és igen helytelenül cselekedett volna az, aki erről a kérdéssel már konkrét dolgot mondott volna. Jelenti, hogy országos közlekedési tanácsot tervez és a refakcia ügye is tanulmányozás alatt van, amennyiben minden refakciát revidálni fognak.

A ház a tételt, valamint a többieket is megszavazta és déli egy óra után áttért a földmívelésügyi tárca költségvetésének tárgyalására. Erről lapunk más helyén tudósítunk.

Eltűnt a szerkesztő ur.

A Színházi Ujság tragédiája.

Sikkasztó aradi ál-hirlapíró.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 3.

Két hónappal ezelőtt napihíreink rovatában a következő hír volt olvasható:

Színházi lap Aradon *Színházi Ujság* cím alatt legközelebb Kelemen J. szerkesztésében egy színházi és művészeti lap indul meg Aradon.

Közreadtuk ezt a hírt, mint minden olyan dolgot, amely a közönséget érdekli, anélkül, hogy tudtuk volna, hogy ki az a Kelemen J., aki a lapot szerkeszteni fogja. Hogy soha életében ujságíró nem volt, azt sejtettük, de miután az utóbbi időkben — példa reá a Gündel féle eset — a lapszerkesztéshez nem kell szakértelem, elég ha valaki tisztában van az abc-vel, nem volt gyanus előttünk ez a lap-

szerkesztési ügy. Feltételeztük Kelemen J. ről, hogy a színházi abc-vel, t. i. az A B C bérleti rendszerrel tisztában van.

A lap pár héttel a kommuniké közlétele után csakugyan meg is jelent. Mindössze hat fillér volt az ára, amelyért az olvasó az aznap adott darab szereplőinek névsorát és a darab szövegét kapta, továbbá egy csomó, nem Kelemen J. tollából kikerült elmésséget.

A lap homlokán kövér betűkkel diszlott, hogy:

Felelős szerkesztő:

Kelemen J. J.

Tekintve, hogy a lap o'csőbb is volt és többet nyújtott a rendes színlapnál, számos színházlátogató megvette, már pusztán kíváncsiságból is.

De a Színházi Ujság — sajnos — rövid életű volt mint a tiszavirág. Mindössze huszonnégy óráig élt. Ám Kelemen J. továbbra is „szerkesztő”-nek tituláltatta magát, szélteben hosszában, kávéházban, vendéglőben, utcán és mindenütt, ahol megfordult. Aradon pár hét alatt nagy ismeretségre tett szert a jól öltözött köd közep-termetű, nyílt bajszu fiatalember, aki elvárta, hogy szerkesztő urnak titulálják. Megfordult zártkörű társaságokban is, ahol senki se tudta, hogy honnan jött és hogy ki-csoda, de minthogy szerkesztő urnak titulál-tatta magát, nem is firtatták nacionalitását.

Szombaton azután rájárt a rud a „szerkesztő urra”. Egy aradi nyomdavállalat ugyanis sikkasztás miatt feljelentést adott be Kelemen J. ellen, aki a részvénytársaságnál mint hirdetés-ügynök jelentkezett és előleg felvétele után nyomtalanul eltűnt. Hogy még mindig Aradon létezik-e Kelemen J. szerkesztő ur, annak kiderítése a rendőrség feladata. Eddig nem találták meg.

Ebből az esetből kifolyólag óvatosságra int-jük a közönséget, azokkal az újságírókkal szemben, akik attisztességes sajtó rovására nagy hangon és nagy grandezzával lépnek fel, hogy a kellő pillanatban — megkárosítván a könnyen hívőket — ellillanjanak.

Az Andrássy-szobor leleplezése.

A király beszéde.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 3.

A király, a kormány, a törvényhozás, a diplomácia és rengeteg közönség jelenlétében tegnap Budapesten leleplezték Andrássy Gyula gróf szobrát. A kormány tüntető fénnel rendezte az ünnepséget és mindent elkövetett, hogy a nagy férfi emlékéhez méltó legyen az utódok hálás megemlékezése.

A leleplezési ünnepéről következő tudósításunk szól:

Az országház előtti téren már 10 óra felé a koronaórság megjelenése mutatta, hogy megkezdődött az ünnepi aktusra való előkészület. Fél 11 felé az egész nagy tér zsúfolásig megtelt. Számos kocsi báján díszbe öltözött megyei hajdukat lehetett látni a vármegyékük koszorújával. Nemsokára, fél tizenegy óra után megkérkeztek a királyi család tagjai kíséretükkel. A királyi sátor környezete tarkálott a sok hazai és külföldi katonai és diplomáciai díszruhától.

A magyar urak kivétel nélkül díszmagyarban jelentek meg, míg a külföldi diplomaták egy része katonai, más része diplomáciai egyenruhát öltött.

Csaknem egyidejűleg vonultak ki az országház kapujából a képviselők és a főrendek Justh Gyula és Dessewffy Aurél gróf elnökök vezetésével. Ott voltak már ekkor Wekerle Sándor miniszterelnök vezetésével az összes miniszterek és államtitkárok, a horvát bán, a közös miniszterek, a horvát országgyűlés küldöttsége, valamennyi megye küldöttsége. Ot perccel 11 előtt jelezték a király érkezését, amelyet már messziről zugó, mind hatalma sabbá áradó éljenzés hirdetett.

Wekerle Sándor dr. miniszterelnök a királyt az emléket szegélyző park bejáratánál fogadta és a sátorba kísérté, ahol a király, aki Paar gróf lovassági tábornok főhadseggeddel és a szolgálattelvő szárnyseggedével érkezett, a királyi család tagjait szívélyesen üdvözölte.

Ekkor Széll Kálmán előrelépett és kucmáját levéve, emelt hangon, mind fokozódó lendülettel, nagyhatású beszédet intézett a királyhoz.

Beszédét a következő szavakkal fejezte be:

A nemzet és király között való egyetértésben rejlik a trónunk biztonsága, a nemzetnek sereje, jövő nemzedékeknek boldogulása. Elnem hát örököző örököző Andrássy Gyula szel-leme minden magyar ember szívében, akinek áldott emléke ki nem veszi, amíg a négyes folyam és a hármás bérc között magyar ember lakik. Engedje meg Felséged, hogy hulljon le a lepel.

O felsége erre messze hallható, érces hangon ezeket mondotta:

— Oszinte meglepéddel tölt el, hogy részt vehetek azon szobormű leleplezésén, melyet Magyarország az ő nagy fiának e hozzá méltó helyen állított.

Hálásan emlékezve meg ama soha el nem muló érdemeiről, melyeket a boldogult gróf Andrássy királya, hazája és a monarchia körül szerzett, azon reményemnek azok kifejezést, hogy e kiváló férfi, aki úgy Magyarország politikai életének, valamint a monarchia külügyi politikájának ma fennálló új alapját megteremtette, a jövő nemzedékek is eszményképül fogják tekinteni. Hulljon le a lepel!

Ezrek riadó éljenzése között hullott le a lepel. E percben az ősz ég oszladozó felhői közül szelid verőfény áradt Zala György gyönyörű alkotására.

Vasilevics János alpolgármester ekkor a főváros nevében átvette az emlékművet. Azután az országgyűlés két háza megkoszorúzták a szobrot.

A király erre körüljárta az emlékművet, megérintotta az Andrássy-család megjelent tagjait és Széll Kálmánnak meleg szavakban mondott köszönetet szép beszédeért. Zala Györgynek, a szobor alkotójának ismérteten elismerését fejezte ki. Aztán Wekerle Sándor dr. miniszterelnöktől és a kabinet tagjaitól elbucuzott és a királyi család tagjaitól is kísérve, a közönség lelkes óváclói között visszahajtott a királyi palotába.

A királyi család távoztával a küldöttségek hosszú sora vonult fel a szobor előtt, letéve koszorúját. Mire dére harangoztak, a lovasszobor fehér márványtalapzatán magasra halmozódtak a koszorúk.

Juriga Nándor letartóztatása.

Az izgató képviselő.

Öld meg! Öld meg!

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 3.

Az utóbbi években elharapódzott pánszláv izgatások egyik botrányos szereplőjét, Juriga Nándor országgyűlési képviselőt néhány héttel ezelőtt a pozsonyi esküdtbíróóság a magyarság és a magyar állameszme elleni izgatás miatt két évi államfogházra és 800 korona pénzbírságra ítélte. Juriga, mint a „Katolické Noviny” című politikai tót lap szerkesztője, eleinte csak vallási és népnevelési kérdéssel foglalkozott, később, különösen a választások idején, már nyíltan színt vallott és azóta olyan gyűlöletes hangon izgatott a magyarság ellen, hogy végre a pozsonyi ügyészség megindította ellene az eljárást.

Hogy miket írt lapjában, azt élénk világításba helyezi a pozsonyi főügyész jelentése, amelyet Polónyi Géza igazságügyminiszter olvasott fel szombaton a Házban s amelyből a következő szemelvényeket mutatjuk be:

„A magyarság politikája a tótok kiirtására törekszik s már csak az hiányzik, hogy kiadják a jelszót, miszerint minden tót fia a Dunába dobassék, hogy a tót faj kivesszen stb.”

Ennél is botrányosabbak azonban azon ki-jelentései, amelyeket „Faraok és Herodesek” (Faraok és Herodesek) című cikkében ír a magyarság népoktatási politikájáról. Azt írja többek között e cikkében, hogy

a magyarok Faraok és Herodesek, a kik kiragadták a gyermekeket a szülők kezéből s a kiknek utódai ma a keresztifát és a tót nemzet élő hársfáját akarják alávágni, mint-hogy azonban ma már nem lehet olyan rendeletet kiadni, hogy a gyermekeket karddal pusztítsák, avagy a Dunába fojtsák és nem szabad a népet a derekre huzni, ezek, a magyarok között is feles számban levő bástiák, a népiszkolákra vetették magukat, a hol a gyermekeket nevelik.

Majd a gyermekekért folyó tüzdelem terének nevezi el Juriga az iskolát és így folytatja:

A Faraok és Herodesek agyonverik az egyházat és tót nemzetet, alávágnák a keresztet és a hársfát (tót nemzeti szimbólum), csirájában írják ki a gyermekből az egyházi és nemzeti szellemet és lelki záptojásokat alkotnak a nemzetből, a melyek bűdösek az istentelenség és a renegátságtól.

Cikke végén imát mond, amelyben rejtentő átkot szór a magyarokra és magyaránokra, vagyis renegátokra. bár tót anyanyelvűek, de hazafias, magyar érzületű emberek:

„Öld meg őt — politikailag öld meg őt! Öld meg Faraót! Férgek, egyétek a Herodánokat! És ne találkozzék senki, a ki egy korty vizet nyújtana nekik, szellemi bűnük miatt. Hadd vesszenek.”

„A boszu angyala öle meg előszülőitől, a marháitól kezdve gyermekeikig. Véresedjék meg vizük, mint a Nilus, és a békák és pubányok mászkáljanak szobáikba, kamráikba, ágyaikba azért az égbekiáltó jogtalanságot, hogy az egyházat és nemzetet akarják agyonverni a gyermekekben. Anatóma, legyen átkozott. Amen. Legyen úgy.”

Abban a tónusban vannak írva Juriga összes cikkei, amelyek miatt ellene nemcsak a pozsonyi, hanem a rózsahegy esküdtbíróóság is bűnvádi eljárást tett folyamatba. És mialatt a per Rózsahegyén folyik, Juriga egyre folytatja féktelen izgatásait, úgy, hogy közveszélyes maga-

tartása miatt a pozsonyi főügyész letartóztatását kérte, amit azonban Polónyi Géza igazságügyminiszter nem rendelt el, mivel Juriganak mentelmi joga felfüggesztve nem volt.

Az ügy a ház mentelmi-bizottsága elé került, amely Juriga mentelmi jogát felfüggesztette. A bizottság határozatát a ház szerdán tárgyalja, amelyhez minden bizonnal hozzájárul. Juriga Nándort eszerint valószínűleg már szerdán letartóztatják.

A képviselőház mai ülésén Baniczky Ödön a Ház engedelmet kérte, hogy egy sürgős ügyben szólhasson. A Ház engedelmeivel elmondja, hogy Rózsahegyén, ahol most Juriga Nándor nemzeti képviselő izgatási pöre folyik, a szabadságban levő vádlott féktelenül izgat a magyarság és a magyar állameszme ellen. A pozsonyi főügyész Jurigát mint elítéltet és visszaesőt vizsgálati fogságba akarta helyezni, de Polónyi Géza igazságügyminiszter nem engedte meg, hivatkozással arra, hogy Juriga mentelmi joga nincs felfüggesztve. Minthogy a tettenérés esetében a mentelmi jognak hatálya nincsen, kéri az igazságügyminiszter sürgős intézkedését.

A képviselőház mentelmi bizottsága ma Gál András elnöke alatt ülést tartott. Az ülésen a pozsonyi ügyészség megkeresésével foglalkoztak, amely Juriga Nándor képviselő mentelmi jogának felfüggesztését kéri. A bizottság hosszabb tanácskozás után elhatározta, hogy javaslatot tesz a Háznak Juriga Nándor mentelmi jogának felfüggesztésére. A bizottság jelentését áttette már a Házhoz, amely a szerdán ülésen foglalkozik a jelentéssel és rögtön értesíti határozatáról a pozsonyi főügyészséget. Valószínű, hogy Jurigát még szerdán letartóztatják.

Herczeg Ferenc a Szemerékről

A sajtó ellenségei.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 3.

A Budapesti Ujságírók Egyesülete tegnap közgyűlést tartott, melyen Herczeg Ferencet, a magyar irodalom és ujságírás e büszkeségét választották meg az egyület elnökül. Herczeg Ferenc gyönyörű beszédben emlékezett meg a sajtó ellenségeiről, a Szemerékről s az öntudatos harcot jelölte meg azokkal az áramlatokkal szemben, amelyek egy idő óta félrelemerhetetlen okokból törnek a sajtó szabadsága ellen. A nagyhatású beszéd e részletét az alábbiakban közöljük:

— Nekünk ujságíróknak — mondta Herczeg, — meg van az a nobilis gyengeségünk, hogy amíg majd megszakadunk abban a munkában, amelyet másokért végzünk, amíg patakszáma ontjuk ténáinkat és vérünket a mások érdekelért való harcban, kevés fogékonysággal bírnak a minket közlelő érdeklő ügyek iránt. Pedig, hogy egy szervezett, öntudatos, kifelé egységesen fellépő ujságírótestületre nagy szükség van, annak bizonyossága a legközelebbi multnak tapasztalatai.

Méltóztatnak tudni, hogy éppen most, a közlelembultban mindinkább szaporodtak azok a vádák, azok a támadások, amelyekben ami testületünket állandóan részesíteni szokták. Ez oly kérdés, melylyel foglalkozni kell.

Tisztelt pályatársaim! A nemzet politikai életében masszire kiható, gyökeres változás ment végbe. A változást, amint tudjuk, szenvedelmes politikai harcok előzték meg. Annak is, aki maga távol állott e harcoktól, joga van konstatálni, hogy az alkotmányos küzdelmek sorsát nem kis részben a szabad magyar sajtó ereje és hűsége idézte elő.

A logika törvénye szerint ebből az következnék, hogy a harc győzelmes befejezése egyszermind a sajtó erkölcsi diadala volna. Különös, hogy az erkölcsi diadal gyümölcsét a sajtótól el akarják vitatni. Ujabban mind sürűbben hallunk hangokat, amelyek a sajtót támadják; mind sürűbben halljuk opporünus szempontból a sajtó megrendszabályozásának szükségét felszögegni.

Nem akarok e különös tünet magyarázatával bővebben foglalkozni; de megállapítom, hogy míg a nemzet maga bizalommal és hittel tekint sajtójára, addig a sajtó ellenségei kivétel nélkül olyan körökből kerülnek ki, amelyek jelentőségüket éppen a sajtónak köszönhetik és amelyeknek szava talán az utca sarháig sem hallatszanék el, ha a sajtó szócsovéülkké nem szögödnék.

Mi ujságírók elmondhatjuk a német költővel:

Am Ende haengen wir doch ab
Von Kreaturen, die wir machen.

Távol legyen, hogy szemét hunyjunk a sajtó fogyatkozása előtt. E fogyatkozások közül legfeltűnőbb, hogy elvi harcainkban egymással szemben hamarosan elvesztjük objektivitásunkat és tulságosan áldozunk a személyi kultusznak. Sajtónk állandó és szervezett összeköttetésben áll a politikai társadalommal és átveszi ennek a politikai társadalomnak szokásait, hibáival és bűneivel együtt. A jövő nagy feladatai közé tartozik e hibák orvoslása és irtása. Aki e téren irányt mutat, bizonyára szívesen követjük vezér gyanánt.

A közgyűlés a frenetikus hatású beszéd után Kaas Ivor bárót örökös tiszteletbeli tagul választotta meg.

MULATSÁGOK.

Az első tea-zsur.

Arad, december 3.

Az Aradi Polgári Jótékony Társaság vasárnapi tea-zsurja minden várakozáson felül sikerült. A Központi-szálló nagyterme rég nem látott már olyan díszes és előkelő közönséget, mint amilyen a tea-zsur közönsége volt. Már öt óra tájban zsufolással megtelt a terem. Az asztalok körül kedélyesen szórakoztak a tea-zsur látogatói és nagy keletje volt a párolgó teának és a süteménynek, amelyet bájos fiatal leányok szolgáltak fel. A hangulat mindvégig derült és fesztelen volt. A hölgyek legnagyobb részt utcai toálettiben, kalappal jelentek meg.

A vig társalgásba szívesen belevestek a katonazenekar hangjai. Hogy az urak mennyire jól érezték magukat, arra nézve jellemző, hogy a felterített kártya asztalokat nem kártyázók, hanem teázók ülték körül.

A védasszonyok majdnem teljes számmal ott voltak és bájos, lebilincselő szeretetreméltósággal fogadták a vendégeket. Noha hölgyek rendezték a zsurt, a rendezésből az urak is derekasan kivették részüket. Különösen Lás Rezső és Wadovszky Gusztáv buzgólkodtak a vendégsereg körül és lelkiismeretesen gondoskodtak, hogy mindenki jól érezze magát. Nem is volt oka senkinek sem panaszra.

Olyan kitűnő volt a hangulat, hogy a fiatalok hevenyészett bált akartak rendezni, ez azonban sokaknak sajnálatára elmaradt.

De annál kellemesebben tűnt fel, hogy a katonazenekar eljátszotta a Rákóczi indulót, sőt a Hymnuszt is. Ez nagy lelkesedést keltett és Zellner karmestert tüntetőleg meg is tapsolták érte.

A zsúr este nyolc óráig tartott. A közönség egy kellemesen eltöltött délután emlékével

távozott a tereméből és számos oldalról hangzott fel az óhaj a tea zsuroknak minél gyakoribb megisméltése iránt.

(=) **Vas- és fém munkások estélye.** A magyarországi vas és fém munkások országos szövetségének aradi csoportja tegnap este sikeres táncmulatságot rendezett műkedvelői előadással egybekötve. Színre került „Amit az erdő mesél” című népszínmű, amelyben különösen *Murka Vilma* és *Ajudán Margit* tündek ki. A mulatságon jelen voltak:

Látogatók: Hoffmann Boriska, Messer névérek, Tengely Juliska, B. skó Mariska, Baross Ilonka, Kreis Bözsi, Kreis Rózsi, Horváth Katica, Schmidt Lenke, Joanovits Mariska, Lakatos Erzsike, Ordógh Viktória, Wekus Mariska, Wekus Jolánka, Egier Annuska, Borsos Juliska, Vad Osa, Vad Róza, Gyurmann Jusi, Markstein Magda, Böszörményi Terez, Wades Lujza, Kómvics Katica, Vigh névérek, Ajudán Margit, Hack Mariska, Hack Rózsi, Várnind Boriska, stb.

Asszonyok: Szathmáry Lajosné, Vigh Tamásné, Vad Istvánné, Borsos Sándorné, Egier Antanén, Joanovits Miklósné, Ordógh Józsefné, Bartos Janosné, Hirt Antanén, Hoffmann Miklósné, özv. Tengely Istvánné.

(=) **A kurtcsi dalárda** december 8-án, a nagyvendéglő helyiségeiben táncmulatsággal egybekötött iótákonycélú hangversenyt rendez. Belépő díj: Családjegy 2 korona 40 fillér, személyi jegy 1 korona.

Műsor: 1. Magyar dalok. Előadja: a dalárda. 2. Vig. monológ. Előadja: *Dippold János*. 3. A Juhász vasárnapi dala. Krentzeri. Előadja: a dalárda. 4. Simon Jucith. Szavaltja: *Fischer Mór*. 5. Nemzeti zászló, Hubert-től. Előadja: a dalárda. 6. Az öngyilkos, monológ. Előadja: *Hajdu Döme*. 7. Borda, Bartalustól. Előadja: a dalárda.

Hegedüs Ármin büntársai.

A vizsgálóbíró végzése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, december 3

Az aradi törvényszék vizsgálóbírája ma adta ki a végzést, melylyel *Hegedüs Ármin*, a csődbe jutott aradi kereskedő és két társa ellen a vizsgálatot, Hegedüs ellen pedig az eddigi előzetes letartóztatás helyett a vizsgálati fogságot rendeli el.

A végzés szerint *Hegedüs Ármin*, 24 éves, biharii szülötű, arad lakos ellen a vizsgálatot a büntetőtörvénykönyv 414. §-ának 1. pontjában ütköző csalárd bukás, továbbá a büntető törvénykönyv 401. §-ában ütköző magánokirathamisítás miatt rendeli. Büntársai a csalárd bukásban való bűnrészeség miatt kerültek vizsgálat alá.

A vizsgálat elrendelésére okul az szolgál, hogy Hegedüs, saját belmerése és három tanu vallomása szerint a csődnyitást megelőző időben a vagyonához tartozó értéktárgyakat elrejtett s értéken alul elidegenített. Szeptember 14-én 4-5000 korona értékű női felöltő árakat küldött el fivérének, *Hadass Manó* nagyváradi kereskedőnek, továbbá a Forray utcában volt fióküzletének 8000 korona értékű árult augusztus hónapban 2400 koronáért eladta. Majd az üres bolt helyiséget is 6000 forintért árulással, azokat szeptember 19-ik és 20-ik között éjjel ismét eladta értéken alul, amint a vizsgálóbíró végzése mondja: „két ismeretlen kereskedőnek.”

A magánokirathamisítás vádja a postakártyaképzési könyv körül folyó ismeretes szerelmi história miatt került ebbe az ügybe. Hegedüs ugyanis, a feljelentés szerint a postakártyaképzési betétkönyvben szereplő 2 korona betét 2000 koronára javította kis ezerey hölgynek ajándékozta.

A vizsgálóbíró elrendelte a vizsgálatot *Hadass Manó* nagyváradi kereskedő, Hegedüs fivére ellen is, aki, jellehet fivére fizetési képtelenségéről

tudott, a hozzá küldött árakat elrejtés céljából elfo. d. a; elrendelte továbbá azon aradi lakos ellen, aki a Forray-utcai fiók raktár árult, noha szintén tudott Hegedüs fizetési képtelenségéről, értékkön jóval alul megvette.

A vizsgáló fogság indoka az, hogy Hegedüs Ármin az ellene magánokirathamisítás büntette miatt folyamatban volt eljárás alatt újabb bűncselekményt, a csalárd bukás büntetést elkövetve, a bűncselekmények után Aradról ismeretlen helyre szökött és „mert a kiscabandó büntetés előrelátható nagyságánál fogva megszökésétől is alaposan lehet tartani.”

Tifuszban elhalt orvosok.

A mezőhegyesi járvány.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, december 3

A mezőhegyesi állami ménesbirtokon hosszabb idő óta veszedelmes járvány uralkodik. Milyen mérvben terjedt el, s mennyi a betegek teljes határozottsággal nem tudni: mindenesetre azonban komoly színben tünteti föl a járványt az, hogy *Mezőhegyesen rövid időn belül a második orvos halt meg tifuszban*. A járvány elterjedt voltára mutat az is, hogy — amint azt megírtuk — nemrég a földművelésügyi miniszter bizottságot küldött ki az állapotok megvizsgálására és a szükséges intézkedések megtétele végett.

Az első tifusz eset, úgy hírlik, még májusban, vagy júniusban történt. Egy gyári munkás betegedett meg, aki, úgy látszik, másuttan hozta magával a betegség csirait. A munkás fölgögyült, de tőle többen megkapták a járványt. A betegség a mezőhegyesi ménesparancsnokság több katonájára is átragadt. S ezek ápolása közben tifuszbba esett *Ehrenberger Ferenc dr.*, a mezőhegyesi ménesparancsnokság ezredorvosa. Az életerős ember, *Ehrenberger dr.* néhány heti betegség után meghalt.

A járvány azután nem szűnt meg. Néhány hét előtt *Darányi Ignác* földművelésügyi miniszter megbízása folytán *Téry Odón dr.* közegészségügyi felügyelő vezetésével szakértő-bizottság ment ki Mezőhegyesre és egy hetet töltött el a vizsgálattal. Hogy miben állapította meg a járvány okát, s hogy minő intézkedéseket tett megfékezésére, arról semmit se tudni.

Most azonban újra halottja van a járványnak s tragikus módon újra olyas valaki, aki hivatásának lett az áldozata: *Szántó Lajos dr.* állami orvos a betegek ápolása közben szintén tifuszbba esett s szombaton meghalt. *Szántó Lajos dr.*, aki igen népszerű embere volt a ménesbirtoknak, ötven éves korában halt el. Özvegyén, született kopcsányi *Fodor Izabellán* kívül három gyermeke siratja. Ma délután, a részvétnak megható nyilvánulása mellett temették el.

A két orvoson kívül még több áldozatról beszélnek. Ugy mondják, hogy *Gugg József* nyugalmazott fősebes, aki a nyáron Mezőhegyesről Újszentannára költözött s ott néhány hét múlva meghalt, szintén tifuszbba esett és Mezőhegyesen szedte magára a járvány csirait. A napokban pedig Trencsénből jelentették, hogy ott tifuszbban meghalt több tót aratómunkás, akik Mezőhegyesen dolgoztak s innen vitték Trencsénbe a betegséget.

Ez idő szerint — így jelentik nekünk — Mezőhegyesen csak két tifusz beteget ápolnak a kórházban. Mind a kető a mentőlep buszára s mind a ketten túl vannak a krízisen.

A katonai betegeket a ménesparancsnokság új ezredorvosa, *Balogh József Zsigmond dr.* gyógykezei. Miután a községnek polgári orvosa nincs, a földművelésügyi miniszter ideiglenesen *Diamant Salamon dr.* budapesti orvost küldte ki Mezőhegyesre a közegészségügyi teendők ellátására, amíg a *Szántó Lajos* halálával megüresedett állami orvosi állást betöltik.

A Mezőhegyesen uralkodó tifuszjárvány nem csupán a ménesbirtok és a szomszédos községek közönségét érdekli, hanem ki kell terjesztenie arra figyelmét az aradi egészségügyi hatóságnak is. Köz tudomásu, hogy a mezőhegyesi ménesbirtok igen sok tejet szállít naponta Aradra s a közönség körében a két orvos tifusz halálának hírére máris nagy nyugtalanság tapasztalható. A tisztí orvosi hivatalnak mindenesetre sürgős meggyőződést kell szereznie a mezőhegyesi járvány miben állásáról. Ha az aggodalom alapos, a tejb behozatalt azonnal meg kell tiltani, ha pedig nincs ok az aggodalomra, nyugtassák meg a közönséget.

Tüntetés Strassnoff mellett.

A szélhámós Zágrábban.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, december 3.

Strassnoff, a legdivatosabb szélhámós ott van megint, ahol nemrégiben volt. Ahol nyolc nappal ezelőtt még az érsak is megtiszteltv érezte magát általa és ahol az ország és város nagyjai tülekedtek a paj áskodásért. Csak hogy nem az érsak udvarban, de még a udház udvarában sem. A zseniális csalt még csak sá tálni sem engedték a szűk és sötét falközben.

A városban szinte a falakon és a hirdető oszlopokon feltűnik egy nyálásbos hirdetés. Finom, fehér papírra van nyomva egy nagy-jegy-írás:

Hof- und Ministerialrath
Oscar Berger v. Waldenegg

Az apró betűkkel az ő címe is kiadva. Hogy napok múlva megjelenik a város hírességének arcképe, szép, előkelő kiállításban. Könyv is lesz róla, amelyben elmondatik *Strassnoff* ur minden csínja, minden meglepő, a lángelmére való trükkje.

Tegnap kileve órákor érkezett az fűnepselt Zágrábba. Persze, hogy ovációt rendezett neki az aranyifuság. Három négyzetes főnyíl csapat tüntetett az érkezés mellett. Mert megannyian a haladó párt hívei valójában éltek, ahogy megpírták ottak a vonat negyedik kocsijából kilépő *Strassnoff* nézőkben kiáltották feléje:

Zsivó Strassnoff!

Zsivó Strassnoff!

Zsivó Strassnoff!

Strassnoff látzólag meglepett a lelkes ováció. Boldog volt, hogy utolsó bevonulásakor érdemelt ilyen formában is elismerik. Cilinderét parátságosan megemelte és kezeivel hálásan leigye.

Ezszerte csak botlás érte *Strassnoff* fő csőgőslapját. A tömegben méltatlankodó moraj hömpölygött. Keresték az inzultálót, de az elűnt az emberek dalomban. *Strassnoff* elégtételt kapott. Örösi zsivózással és kalaplen-

getéssel ellensúlyozták a fiatalok a kisdéd merényletet.

Ma reggel aztán jelentkezett a merénylő. Egy újság hasábján. Megírja, hogy ő, Stiegler, az érseki udvar hivatalnok. Messze volt tőle a szándék, hogy Strassnoffot bántalmazza. Kint volt a pályaudvaron, hogy feleségének megmutassa az ő udvaruk hírességét. Botjával mutatott rá és közben történt a véletlen ütés.

Strassnoff cellájába is azzal a nemtörődömséggel vonult be, amely őt különben egész pályafutásán jellemezte. Csak az utolsó másodpercig egy kissé, de azért igyekezett minél derűsebb arcot mutatni.

Ahogy a petrinjska-utcai rendőrségi palota elé ért szuronyos és éjjelző kíséretével, egy keserű mosoly jelent meg az arcán. Csak annyit mondott:

— Vizontlátásra!

Most már a Zrínyi-téren levő törvényszéki palotában van. Az 52. számú cellában. Erős vasrácokkal biztosított ablaka a palota járásbírószágnak hátsó oldalára néz. Komor, szürke tűzfalra. Amlóta bement, még nem mehetett ki. Holnap délelőtt lesz az első kimenője.

Strassnoffot tegnap délután vezették dr. Lóbe Rikárd vizsgálóbíró elé. Nyugodt volt és nem tagadott, nem kért semmit. A vallomása lényegileg ugylátszik nem tér el semmit sem a Budapesti tett vallomásától, jóllehet a vizsgálóbíró előtt hát pecséttel lezárt könyv a szőlőhámos zágrábi vallomása.

Munkástelep Aradon.

A szervezkedési munkálatok.

— Az Aradi Közlöny tudósításai. —

Arad, december 3.

Amint már röviden említettük, az aradi Weltzer-féle vegygyár munkásai azzal a kérelemmel fordultak városi tanácsához, hogy engedje át nekik ingyenesen a kurticsi út mellett, a huzárlaktanya háta mögött fekvő területet egy kétszáz házból álló munkástelep építésének céljaira. A vegygyári munkások ugyanis a külföldi minták után indulva, 200 családi házból álló telepet akarnak létesíteni olyanformán, hogy minden ház egy család tulajdona legyen. A házak mellett kertek lennének, melyek nemcsak a házi szükségletet látnák el, de esetleg a piacra is sok terményt hoznának s ilykép jótékonyan hatnának a meztárségesen magassá tett piaci árakra.

A telep létesítésének ügyében tegnap tartották meg a munkások első értekezését, melyen elhatározták, hogy a telepet szövetkezeti alapon létesítik. Megalakították a tiszti kart is. Minők lett Gerber Mátyás, jegyző Kettner Béla, bizottsági tagok: Balázs János, Krasztel István, Rida János, Buchsbaum János, Ujvárosi Márton, Guss Antal, Nader Gyula, Sándor József, Bécsi Sándor, Lang József, Teller Ádám és Szigán Ferenc.

Hogy az eszme mennyire életképes, azt az is bizonyítja, hogy aznap este, az értekezés után, a munkások már százhuszonhatan jelentkeztek részvételre.

Száz résztvevő előreláthatólag igen gyorsan együtt lesz s amennyiben a munkásoknak sikerül a várostól ingyen telket kapni, a tavasszal már meg is indulhat az építkezés.

A munkástelep tervezője a napokban tisztelegtek Kristyó Jánosnál, az aradi kereskedelmi és iparkamara elnökénél, hogy a munkástelep létesítését kérjék a terv kivételéhez. Kristyó a tervet igen életrevalónak találta, csupán a hely megválasztása ellen volt kifogása. Félő ugyanis, hogy amint a vasutaski telepítésével nem

Arad, hanem Mikalaka fejlődött, úgy a kurticsi u'on épülő munkástelep is elszakadna Aradtól. Ennek elkerülése céljából Kristyó azt ajánlotta a munkásoknak, hogy inkább az ötemetű helyét kérjék a várostól. Amint értesülünk, a munkások ilyen irányú pótkérvényt fognak benyújtani a törvényhatósághoz.

A munkástelep számára adandó ingyen telek ügyében minden valószínűség szerint már a decemberi közgyűlés fog határozni.

Segítség! Segítség!

Éjjel a kávéházban.

(Ne tessék rosszat gondolni!)

Arad, december 3

A ma esti postával a következő levelet kaptuk: Igen tisztelt Szerkesztőség! Ugyis, mint nyolc gyermekes családapa ugyis, mint a földi nem nagy tisztelője, továbbá ugyis mint százharminc kilós ember, Ö. Ö. forduló soraimmal, hogy bejött-e sem azt a súlyos jogséremet, amely ma délután esett meg velem a Körponti kávéházban. Hat óra tájt ugyanis bementem ebbe a helyiségbe, hogy egy kéjkávé igrám. A kéjkávé intézménye Önök valószínűleg nem ismerik. Felvilágosíthatom tehát Ö. Ö. ket, hogy kéjkávé az, melyet az ember dupla habbal, de habozás nélkül iszik meg, közvetlenül a kassza, helyesebben a kasszirón közelében, miközben egészen szelímesen cseveg az Istennővel.

En tehát ismerek a kéjkávé és épen azt a kifizetést kezdtem fogyasztani, amelyet az ember már szívesen fizetésekor bevallani. A kasszirón igen bájosan nézett rám és én, már amennyire százharminc kilóm ezt megengedi, órák Eppen felállok, hogy néhány bókot sugjék a dicső szókének, amikor egyszerre azt látom, hogy nem látok semmit. Azaz mégis láttam egy nagy darab feketeséget Közeli távolban semmi fény. Csupán az arcom egett, az is csupán azért, mert a borbély épen egy felőrával előbb kegyetlenül meggyújtott.

Méltóztassék elképzei a helyzetet Sötét van. A plafonon egyetlen csillogás se látszik. Az összes villamos lámpák eladtak, csupán én és néhány társam maradtunk ébren. És a következő percben, amint ott állok, tájékozatlanul a sötétségben, egyszerre érzem, hogy két kar átfogja a nyakamat, egy bajuszos ajak tapad az ábrázatomra és valaki ezt sugja a füembe:

— Szabad a csók! Edes!

A bajuszos ajk valószínűleg a szírnőnek nézett engem. En nem is késtem őt a tévedéséről felvilágosítani, ami a nagy sötétség dacára is sikerült, mert a szivaromat odanyomtam a balfüléhez. A bajuszos ajak halk ordítással visszahátrált és így kiáltott:

— Csak ne olyan tüzesen!

A szerencsétlen azt hitte, hogy egy tüzes női csókról van szó. Azonban csakhamar magához tért és karjait kitérve becsapta a sötétbe. Ezuttal siker koronázhatta működését, mert egy halkan női sikolyok nyolc gyermekem dacára is erős hatással vannak rám. Az erős hatás most sem maradt el, amennyiben a következő másodpercben egy hatalmas pofont kaptam a szavak kíséretében:

— Neveletlen malac!

Igen tisztelt Szerkesztő ur, én már nagyon nagyon sok pofont kaptam életemben, de ilyen ártatlanul még soha sem vágtam meg. Már tudniillik nem a nyakleves volt az, hanem én. Emellett neveletlen malacnak neveztek, de százharminc kilós nyomor és ötven esztendősen még Malac tehát már a koromnál és súlyomnál fogva sem lehetek. Neveletlen, az lehetnek, de én azt nem teszem. A feleségem a tanum, hogy úgy neveltem, ahogy ritka családapa.

Hogy összegezzem a dolgot, kaptam:

1 csókot, de nem róztól,
1 pofont, de nőtől és
1 neveletlen maacot, de csak szóban.
Ezzel szemben kiadtam
16 krajcárt a kávé és
1 erőteljes jajzót a pofon következtében.

Igen tisztelt Szerkesztő ur, ha én öleltem volna meg a pofon kiadóját, nem szólnak semmit. De így szólok. Én adófizető polgár vagyok és így föltétlenül jogom van, hogy világosságban igrám meg a kéjkávémat, dupla habbal és pofon nélkül. De a villamosági társulat ezzel nem törődik. Ha zavargások vannak, a rendőrség rögtön közbelép, de mikor a villamosági társulat vonalzavargást rendez, akkor nem törődik semmi.

Most már kérdelem: Kik pöröjnek én be a pofon miatt? Félő és Dezső, aki mint a villamos társulat igazgatója a sötétségért és annak következményeiért felelős, avagy Nagy Lajost, aki a kávéhoz köteles világosságot szállítani és aki csak öt perc múlva tudott annyi gyertyára szert tenni, hogy világíthasson. Vagy talán bepöröljem a kasszirót, aki egész jóhiszeműleg vágott pofon? Vagy azt az urat, aki ónagyaát megölelte és akinek a ténye ellenem irányzott orviamadásnak minősíthető?

Kérek sürgős választ „Dagad k-pü” jelige alatt.

Egy családapa.

A level hü másolataért felelősséget vállal!

— zab.

Vidor Pál temetése.

A Népszínház sorsa.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, december 3.

Vidor Pál halálhíre — amint Budapestről táviratozza tudósítónk, — egész vasárnap ott feküdt a klinika halottas kamrájában, mivel a temetés idejét, amely vasárnapra volt kitűzve, hétfőre halasztották, hogy így minden előadást meg lehessen tartani. Az érickoporsóra igen sok virágot küldöttek, úgy hogy a hullakamra egész virágos kertté varázsolódott át.

A temetés ma, hétfőn, délután fél három orakor történt a Népszínház előcsarnokából, a melyet az éjszaka gyászpompával láttak el. A koporsót kora reggel vitték át a klinikából a gyászházba, hogy a ravatalt pár óráig a közönségnek is módjában legyen megtekinteni. A ravatalra az összes fővárosi színházak és a legtöbb vidéki színház küldött koszorút, a melyeket ideiglenesen az elhunyt lakásán helyeztek el. A mélyen sujtott özvegyet a művészvilág előkelőségei közül igen sokan kísérték fel.

A színházban igen nagy fejtelenség uralkodik. Vasárnap délutánra a papa leánya, estére pedig a Sin-Toy volt kitűzve előadásra s mindkettőre már délig igen sok jegyet vásároltak. Dél felé azonban Petrács Sári, aki a papa leányában az egyik főszerepet játszsza, beüzent a színházba, hogy ő nem akar játszani s egyáltalán addig nem játszik, amíg az igazgatót el nem temetik. A fiatal művésznek személye nagy konsternációt okozott a művészek között, akik délelőtt Raskó Géza rendezésével próbát tartottak a színpadon, mert más a szerepet nem tanulta be s így hirtelen meg kellett változtatni a darabot. Bárdi Gabi kérték fel, hogy játszsza el a Lili, aki a legnagyobb készséggel vállalkozott erre.

Vidor Pál temetésén nemcsak a fővárosi színházak, hanem az összes vidéki színpadok is küldöttségileg vesznek részt s jelen volt testileg Bárczy István polgármester vezetésével a népszínházi bizottság is.

A gyászszertartás után Kacsiány Géza megkezdte beszédében bucsúztatta Vidort, majd a

budapesti operettszínházak énekara a Busan omlójanak könyveinek című gyászdal: és a Rip van Winkle c. operettből egy kardalt énekeltek, miközben a színház tagjai kivitték a koporsót a halottas kocsira. Az u'cán Szirmay Imre a Népszínház tagjai nevében mondott meleg bucsuztatót, mely után Rácz Laci zenekara eljátszotta a Kitérték a holttestet az udvarra című dalt. Ezután elindult a menet a temetőbe, ahol Fodor Oszkár dr. főtitár mondott egy u'olsó istenhozzádot.

A népszínházi bizottság kiküldött végrehajtóbizottságának tagjai közül ma este Márkus József, Ruszt József és Hellai Ferenc hosszabb értekezletet tartottak, amelyen a színház művészeti és adminisztratív vezetését állapították meg és annak ellátását Reitter Ferencre ruházták, aki a bizottsággal egyetértőleg fog működni.

Reitter Ferenc javaslatára, Stoll Károly rendezői hatáskörének épségben tartásával Szirmay Imrét és Rácz Gézit, a Népszínház tagjait ugyancsak rendezői hatáskörrel ruházták fel.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Magántisztviselők szervezkedése. Az Aradi Magántisztviselők Egyesülete tegnap megalakult. A kiküldött bizottság nevében Balázs Kálmán olvasta fel a: elkészített alapszabályokat, amelyeket a közgyűlés, kisebb módosításokkal, elfogadott. A közgyűlésen, Ottenberg Tivadar akadémizotatása következtében, Földes Soma elnököt. Az alapszabályok elfogadása után választásra került a sor. Az új tisztviselői kar így alakult meg:

Elnök: Ottenberg Tivadar, társelnökök: Bokor Alajos és Rácz Sebő, ügyész: Jellinek Henrik dr., titkár: Balázs Kálmán, jegyzők: Kardos Orbán Ferenc, Münz József és Somogyi József, ellenőr: Martzy Béla, háznagy: Kresz Emil, helyeszközlő osztály vezető: Klein Odón, könyvtáros: Kelemen Soma. Számvizsgáló-bizottság elnöke: Zádor Bertalan, tagjai: Bechnitz Ábor, Hartmann Béla és Tichy Lukács, póttag: Westmann Gyula. Választmányi tagok: Balla Alajos, Deller Simon, Deutsch Ármán, Dóka Miklós, Fuchs Ignác, Faragó Rezső, Fried Lipót, Földes Soma, Fodor Gyula, Friedmann Béla, Gerő Gyula, Hacker Mór, Hechs Béla, Jób Gusztáv, Komlós Ármán, Kopp János, Krausz Gyula, Lénárd Vilmos, Mandl József, Popovits György, Ráskai Miksa, Salgó Pál, Sági Henrik, Scheffer Izidor, Schattelesz József, Schmidt Zoltán, Schissel Lajos, Stüber József, Stein Zsigmond, Szende Lajos, Szudy Elemér, Szegő Pál, Tenner Ignác, Tenner József, Ifj. Tótes Ferenc, Vészi Károly, Welsz Mór, Wally György, Welchert Lipót és Zima Tibor.

A választások megejtése után Ráskai Miksa meleg szavakban emlékezett meg Földes Soma érdemeiről, amelyeket a magántisztviselők egyesületének megalakítása körül fáradságtalan tevékenységével szerzett. A közgyűlés jegyzőkönyvi köszönetét fejezte ki Földes Somának lelkes fáradozásáért.

(*) A Fehér Kereszt egyesület Karolyiné előtt. Az aradi Fehér Kereszt gyermekvédő egyesület, mely a megüresedett elnöki és elnöknői állásra tudvalevőleg gróf Karolyi Gyula főispán és nejét, gróf Karolyi Gyulánét választotta meg, holnap, kedden délután 2 órakor küldöttségileg jelenik meg gróf Karolyiné előtt, hogy neki megválasztatását tudomására hozza és egyúttal a tisztség elfogadására felkérje. Az egyesület női és férfi választmánya, valamint az egyesület összes tagjai ezután kéretnek hogy a küldöttségben minél számosabban részt venni szíveskedjenek.

(*) Az Aradi Kereskedők Körének f. hó 4-én, kedden este rendes heti összejövetelét megtartja, a mire a kör tagjainak figyelmét felhívjuk. Az elnökség.

Návay a mezőgazdaság bajairól.

Szociális reformokat sürget.

„Stréberség minden téren.”

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 3.

A képviselőház mai ülésén a földművelésügyi minisztérium költségvetésének tárgyalásánál Návay Lajos képviselőházi alelnök nagyhatású, mezőgazdaságunk számos bajára kiterjeszkedő beszédet mondott. Nem kiáltott sem csendő, sem kuli után, hanem erélyes kormányzati intézkedéseken kívül gazdasági és szociális reformokat sürgetett, amelyek segítenek a munkásosztály nyomasztó kereseti viszonyain és megszüntetik azokat a visszasságokat, amelyekkel a gazdaközönség most lépten-nyomon találkozók.

Návay beszédéről az alábbi távirati tudósítást adjuk:

A képviselőház mai ülésén megkezdék a földművelésügyi tárca költségvetésének tárgyalását. Therczky Miklós gróf előadó ismertetése után

Návay Lajos alelnök szóval fel és nagyszabású beszéddel világította meg a magyar mezőgazdaság állapotát és a gazdasági munkáskérdést. A mezőgazdaság ügye Magyarország legfontosabb kérdése, amely megérdemli, hogy vele bővebben foglalkozzanak. Beszédében fejtegette azokat az általános társadalmi vonatkozásokat, amelyek az izgatás terjesztését lehetővé teszik a mezőgazdasági munkások körében. Tiltakozik az ellen, hogy különböző hamis jelzőszavakkal a becsületes magyar munkásságot megrontsák. A kormánytól, amely eddig reális alapokra építette reformjait, reméli a munkásügyek rendezését is. A munkásokat meg kell védelmezni az izgatások ellen. Ő mindig kötelességének tartotta a munkások érdekében dolgozni, ez azonban legutóbbi időben lehetetlenné vált, amennyiben a munkások szakszerveleteiben nem a szociálista eszme, hanem anarchia-uralom van, amely miatt nem lehet a munkásokat a fejlődés útjára terelni.

A szociálista izgatásokra nézve ismerteti azokat a módszereket, ahogyan a nép között a szociálisták eszméiket terjesztik. Elengedhetetlen kötelessége a kormánynak, hogy erélyesen lépjen föl a munkások tervezett izgatása ellen. A munkások vezérei rabszolgatörvénynek csúfolják a gazdasági munkástörvényt, pedig ez a törvény nem szolgált rá arra az elnevezésre. Az 1898:II. törvénycikk teljes biztosítékot nyújt az aratási szerződések dolgában, tehát feleslegesnek tartja a külön sztrájk-törvényről való gondoskodást.

A minimális munkabér szabályozását szükségesnek tartja. Hogy minő feltételek mellett történjék az aratás, erre nézve tételek intézkedésekről gondoskodni nem lehet, de ki van mondva egy elv, az a szerződéskötés szabadsága. E tekintetben sok panasz van és sok hiba történt oly értelemben, hogy szerződéses kereseti viszonyaink folytán sokszor meg kell, hogy azt a szegény munkásnépet, am a téli időben teljesen kereset hiányában a szerződésekkel egybekapcsolt. Ezek nyújtása rávitt arra, hogy a szab. szerződést az éhezési kényszer alatt volt, egyelőre megkötöni. Ez tény és engem, mondtam Návay, a saját osztályom érdeke se zárthat vissza attól, hogy ezt mondjam és egyúttal felkérjem a földművelésügyi minisztert, illetve a kormányt, hogy szülőföldjének figyelemre méltassa a szegény nép megélhetési viszonyainak radikális javítását. Így köny-

nyebb hitelezési forrásokat kell rendelkezésére bocsátani, hogy jobb megélhetési viszonyai folytán elhatározási szabadságában korlátozva ne legyen. (Élénk helyeslés.)

— Sajnálatoslag vagyok kénytelen jelezni, folytatta a szónok beszédét, hogy nemcsak a pénzben, nemcsak az anyagiakban rejlik a nép baja. Az adminisztrációnak nagy kényelmei és foglalkoztatásai vannak és ezekben is sok baj rejlik, úgy, hogy ezeknek céltudatos orvoslása is kell, hogy földadatunkat képezze. Tapasztaltam és próbáltam is orvosolni, de tény az, hogy igen sok helyen a jegyző, a szolgabíró azt a szót: paraszt, oly különös hangsúlyozással ejti ki, mintha azt akarná mondani, hogy az egy meggyedendő polgár, akinek panaszja nem hangzik oly hangosan, hogy azt illetékes helyen meg is hallják. Tapasztaltam, hogy a szegény embert, aki ha fáradtan a napi munkától, tanácsért fordul a község atyjához, a jegyzőhöz elutasítják egy bürokrátikus jelszóval, — hogy elmúlt már a hivatalos óra. Az illető ezután elmegy. A jegyző ellen panaszt nem tesz, de az elutasított ember szíve mélyén borbja az elégedetlenség, a meg-hasonlás csíráit. E csírák pedig magot hajtának és jelentkeznek azon lelketlen izgatás sikerében is, amelyet most fájjalunk. Főleg azért szólnak most föl, hogy szíveleljék meg, ami meg-szívelelendő, ne szépséges hibáinkat, ha hibákkal találkozunk, hanem fogjunk össze a komoly társadalmi jelenséggel szemben pártkülönbség nélkül és gyógyítsuk meg a nép baját, hogy ezzel egy igazán kulturális és művelt nemzet hírére teremtsük meg. (Zajos helyeslés.)

Ezután a társadalom foglalkozásairól beszélt. Urhatnamság, stréberség tapasztalható minden téren. Ha a szociálistákkal foglalkozunk, akkor vigyük be a szociális érzést társadalmunkba. A szövetkezeti kérdés terén már több társadalmi érdeklődést lát. A szövetkezeti munka jó hatását azonban a társadalmi és szociális gyűlölködések megrontják. A telepítés és parcellázás kérdésében az a felfogás, hogy a kormánynak nagy kötelességei vannak. A mai kor a szabad haladás és a demokratikus fejlődés korszaka, fejezte be Návay beszédét és ne térjünk vissza még a végveszély perceiben sem a privilégiumok ódságaira. A költségvetést elfogadom.

A Ház zajosan megéljenozte Návayt szép beszédeért, mire az elnök a tárgyalás folytatását szándéka halasztotta.

A virilizmus eltörlése.

A legújabb törvényjavaslat.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 3.

A kuriai bíráskodásról szóló törvényt meghosszabbították, a virilizmust eltörlték: szóval nem lesz általános választói jog. Ha lenne, nem volna szükség sem a kuriai bíráskodásra, sem a virilizmus eltörlésére: az első törvényes lenne, a második természetesen megszünné. A Wekerle-kormány azonban úgy rendezkedik be, mintha az általános választói jog, melyet a törvényhatóságok már szombathelyi elfogadott. Magyarország sohasem kerülne tető alá.

Maga a virilizmus eltörlése demokratikus szempontokból bizonyára csak helyesíthető, noha igen nyomós ellenér az, hogy a választói törvényhatóságok épen a kereskedői osztály befolyását veszélyezteti a reform, holott a kereskedők a legtöbb közterhet viselik és leginkább hozzájárulnak a város felvirágoztatásához.

Budapesti tudósítónk jelenti:

A kormányhoz közelálló M. N. írja, hogy értesülése szerint a kormány kész tervezetet dolgozott ki, mely az összes törvényhatóságokban eltörli a virilizmust. Ezzel megszűnik az eddigi, nem alkotmányos államba való rendszer, hogy a törvényhatósági bizottságok tagjainak egy része nem a nép választottaiból, hanem a leg több adót fizetők soraiból kerül ki.

Ez oly vivmánya a nemzeti demokráciának, amely hivatva lesz az egész ország képét megváltoztatni. A fővárosi, városi és megyei törvényhatósági bizottságokban ezentúl kizárólag a választókörzség szava és akarata fog érvényesülni.

A virilizmus eltörlésére vonatkozó törvényjavaslat tervezetét Andrássy Gyula gróf belügyminiszter legelőször a parlament legnagyobb pártjának, a függetlenségi és 48-as pártnak fogja előterjeszteni. A függetlenségi párt még e hét folyamán bizalmas értekezletet tart, amelyen Andrássy bemutatja a párt megvitatása alá bocsátott törvénytervezetet. Az országgyűlés pedig még a jövő évben az alkotmánybizottságokkal együtt tárgyalja a törvényhatósági életünkre nagy befolyással bíró javaslatot.

IRODALOM ES MŰVESZET.

A színház műsora:

Kedd: János vitéz, operett. (Bérlét A.)
Szerda: Yvonne de Treville és Hegedűs Ferenc hangversenye. Az ősz, szimfónia. (C. bérlésszűnet.)
Csütörtök: Asszony, dráma. (Bérlét B.)
Péntek: Erdő szépe, népszimfónia. (Bérlét C.)
Szombat: Délután: Tündér Ilona, szimfónia. Este: Milliárdos kisasszony, operett. (Bérlét A.)
Vasárnap: Délután: Gyurkovics leányok, komédia. Este: Hajdúk hadnagya, operett. (Bérlét B.)

Szevillai borbély.

Három vadég művész fellépésével a legkritikább zenei műhelyek egyikét szerezték meg Szendrői Mihály az aradi közönségnek.

Yvonne de Treville a párisi opera nagy művésznője egymaga klasszikus estét jelent, de ma a budapesti opera előadások méltó pándánja volt. Hegedűs Ferenc a magy. kir. opera kiváló művésze és Mihály József ugyancsak a magy. kir. opera kiváló tagja jöttek le ma este, hogy a Szevillai borbélyban vendégszerepeljenek. Ezek után csak a legnagyobb sikerrel számolhatunk be.

Treville művészetét múlt heti vendégszereplése alkalmával volt alkalmunk érdeme szerint méltatni. A „tökéletesség” az egyetlen szó, melyel Treville művészetét jellemezni lehet. Akár hangversenyben, komoly, vagy vig operában hányszor meghódolunk művészetének előtt, elragadtatással hallgatunk ennek az isteni hangnak tökéletes megváltásának. Hangját és hallgatnánk soká, nagyon soká, nem tudunk elszakadni tőle, hiszen olyan bűbájosan szép, olyan édes. Treville párisi szava R. sinája csupa báj, kedvesség, évelés, színes játéka is elismerést érdemel. A közönség elragadtatással hangatta egy-egy magyarságot, és aztán zajos tapsal is köszönt. Ma különben olaszul énekelt Treville. A harmadik felvonás betétiéül egy francia és a többi felvonás egy magyar dalt énekelt leírhatatlan sikerrel.

Hegedűs Ferenc egészen új humorral és eredetesen játékos, a kitűnő énekével elsőrangú Bartók orvost mutatta. A közönség őszinte ovációval jutalmazta a kitűnő művész jeles alakítását. Mihály József, a másik vendégművész Figaro szerepében nem aratott olyan nagy sikert, mint Hegedűs. Mintha indispozícióval küzdött volna.

Helyenként teljesen elejtette énekpartitját és kedélyes szótorgással pótolta a kihagyott énekrészeket. Játéka azonban rutinizott művész kifogástalan alakítás volt. A „mielink” közli: Ferrari nagyon sikerült Almásy grófot produkált. Szépen, díszkrét finomsággal énekelt. Mellette Ladizslay volt jól megérdemelt sikere Basilio zenetanár szerepében. Fenyő Margit Berta gazdaszony szerepében hozzájárult a sikerhez.

A zenekar Tilger karmester vezetésével a kifogástalanul működött és nagy érdeme van a mai sikerből. H. G.

* Yvonne de Treville hangversenye. Szerdán tartja meg Treville utolsó hangversenyét a ezzel jó időre búcsút vesz az aradi közönségtől. A hangverseny nagyon érdekesnek ígérkezik. Trevilleen kívül fellép Hegedűs Ferenc a m. kir. opera művésze, aki a szokástól eltérőleg, kosztümben és maszkirozva lép fel. Ferrari lovag a Toskából és a Szevillai borbélyból énekel néhány szép részt. A koncert alkalmával kerül színre Marikázy fordításában az Őz, melyről más helyen bővebben írunk.

* „Az Őz.” Érdekes premiór lesz szerdán a Treville koncerttel kapcsolatban. Színre kerül ugyanis Hessler berlini színész „Herbst” című dramolettje, melyet Marikázy Miklós fordított magyarra. A szimbólikus dramolettben a halál nem tölti egyelőre alakjában jelenik meg, mint „Idegen” ur. Érdekesen mondja el a darabban a szerző, hogy miként jelenik meg a halál azok szemében, akik becsülettel munkálkodtak életükben. A dramolett két főszerepét Várnay Jenő és Marikázy Miklós játsszák, azonkívül két hálás szerephez jutottak Heppesné H. Józsa asszony és Dely Lajos. A darabot már hetek óta folynak a színpadi próbák, míg a világi próbat az előadás előtt délután tartják meg Marikázy személyes felügyelete mellett. A darabot magyar színpadon még nem adták elő.

* Román színezet. Barsan Zakariás román színtársulata, amelyről több ízben megemlékeztünk, december 7 én Nagyhalmágyon, december 14-én pedig Lippán fog játszani.

* Almásy Lola — Zilahy ellen A Debreceni Újság írja: A maga nemében páratlan eset képezi most jól informált a közügyek iránt érdeklődő körökben közbeszó tárgyat. Arról van szó, hogy Almásy Lola, a debreceni színtársulat tagja, egy fölöttébb érdekes és úgy mondják szenzációs tartalmu beadványt intézett a színház bizottságához. A beadványt ajánlott levélben adta fel. Meg is érkezett rendeltetési helyére, de nem került a színházbizottság elé, hanem másnap már a Zilahy Gyula színikazgató kezében volt. Zilahy pedig azokat, akik a beadványt Almásy Lolán kívül aláírták, alaposan megleckéztette és azt mondta nekik:

— Hiába való minden! Én itt szilárdan állok! Lászatok, a ti beadványotok is a kezemben van! Ne erőlködjétek hát, mert rajtam megtörik minden!

Hogy Zilahy milyen viszonyban áll a tagjaival és milyen panaszok merültek fel, nem keressük. A mi leköti a figyelmünket, az a tény, hogy a színház-bizottsághoz intézett beadvány a színikazgató kikérülésével hogy kerül Zilahy Gyula kezébe? Ha igaz, hogy a beadvány a direktorhoz, vagy valaki közvetítéssel került el. Mielőtt a kétségtelenül tisztán és megdöbbentő jelenséget tárgyalnánk, várjunk az illetékes körök tájékoztató nyilatkozatát, hogy a közbeszó tárgyat képező ügyet méltóan bírálhassuk el.

Egész Naptár. A Marton Sándor szerkesztésű Egész Naptár V. évfolyamát most hagyta el a nyomda. Eltekintve a csinos kiállításától és olcsó ártól, a kiadás is rendkívül tanulságos tartalma által tűnik ki. A jeles cikkeknek

egész hosszú sorozatát tartalmazza az Egész Naptár. E munka minden tekintetben hivatása magasatán áll és olvasó közönségét évről évre fokozottabb mértékben felvilágosítja és oktatja. A könyv országos terjesztését Lampel R. bert (Wodianer utóda) cég Budapest vette át. Felti ára 1 korona.

Schönaich bemutatkozása.

Tiltakozás a német szó ellen.

A hadügyi albizottság ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 3

A magyar delegáció hadügyi albizottsága ma délután ülést tartott, amelyen Schönaich, az új hadügyminiszter bemutatkozott és előterjesztette a közös hadsereg költségvetését. A hadügyminiszternek német nyelven mondott beszéde után egymás után fölpattantak a delegátusok és éles hangon tiltakoztak az ellen, hogy a delegációban vagy albizottságaiban, amelyek tulajdonképpen csak szervei a magyar országgyűlésnek, bárki is a német nyelvet használja beszédében vagy előterjesztésében. Végül aztán óhajképen kimondták, hogy a jövő delegáció tárgyalásai során a közös miniszterek és megbízottak kizárólag a magyar nyelvet fogják használni.

Az ülésről az alábbi távirati tudósítást adjuk:

Ma délután négy órakor a delegáció hadügyi albizottsága Batthyány Tivadar gróf elnöke alatt ülést tartott, amelyen a magyar kormány részéről Wekerle Sándor miniszterelnök, Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter és Bolgár Ferenc államtitkár, a közös kormány részéről Schönaich hadügyminiszter, Burján báró pénzügyminiszter és több katonatiszt vett részt.

Az ülés megnyitása után nyomban fölállott Schönaich és rövid beszédében előterjesztette a közös költségvetést. Beszédében elmondta, hogy nincs abban a helyzetben, hogy a költségvetést részletesen ismertesse. Nem az ő munkája és az idő rövidsége miatt nem tanulmányozhatta át tüzetesen. Ezáltal csak arra a kijelentésre szorítkozik, hogy emelést semmi irányban nem tervez, figyelemmel akar lenni a katonatisztok anyagi helyzetére és az özvegyek és árvák ellátására. Most nem akar nyílt kérdéseket felvetni. Ha majd elkövetkezik az az idő, amikor a szükséges kérdésekkel foglalkozni kell, igyekezni fog, hogy ezek oly megoldást nyerjenek, hogy a delegáció az ország különös megterhelése nélkül teljesítse kötelességét a haza és trója iránt.

A hadügyminiszter után Zichy Miklós gróf függetlenségi delegátus szólalt fel és kifejtette, hogy már a múlt delegáció alkalmával tiltakozott az ellen, hogy a bizottságban bárki németül beszéljen. Ha meglelt volna a jóakarát, ezen annál inkább lehetett volna most segíteni, mert új hadügyminiszter van. Ugy látszik, hogy a visszafélések megbeszélésedtek és ami változik, az csak a költségvetés, még pedig fölfelé. Ismételtén tiltakozik a német nyelv használata ellen.

Batthyány Tivadar gróf elnök hivatkozik az uzusra, mely szerint az albizottságban a felvilágosításokat német nyelven adhatják meg.

Hoitsy Pál a függetlenségi párt nevében kijelenti, hogy a hadsereg költségvetésének megszavazása nem jelent elvekről való lemondást.

Kmetty Károly, Bakonyi Samu, Rakovszky István és Lasekutz Győző csatlakoznak Zichy Miklós tiltakozásához.

Wekerle Sándor kijelenti, hogy a tengerészeti albizottságban a mult delegáció alkalmával Kossuth Ferenc kijelentette, hogy a magyar nyelv használata dolgában a *fogi állapot* kétségtelen, de minthogy az albizottságok feladata a kérdéseket alaposan előkészíteni, ennőlfogva a miniszterek, ha nem tudnak magyarul, németül is megadhatják a felvilágosítást.

Ezután elfogadták a költségvetést. Erre az ülés véget ért.

A kosaras kispap.

Önképzőkör és szerelem.

Gyermekek megrontói.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 3.

Körülbelül egy hete megírtuk, hogy főháborító bünye üzeimekről rántotta le a leplet egy megkínzott, betegség gyötörte kis fiu, aki szerencsétlen martalórási esett egy beteg életű ember erkölcstelen vágyakozásának. A mérnyölő — egy *elcsapott kispap* — undok bünye elkövetése után megszökött és a hatóság körözölevélet bocsájtott ki ellene, hogy bíróság elé állítsa az apró fiugyermekek lelketlen megrontóját.

Ma végre sikerült is elfogni az elvetemült embert, kinek elfogatásáról fővárosi tudósítónk a következőket jelenti:

Az erkölcstelen élettel vádolt Barabás István volt papnövendék a rendőrség Budapesten letartóztatta, ma délelőtt kihallgatta és kihallgatás után átkísérte az ügyészséghez.

Kihallgatás közben szenzációs fordulatot vett az ügy. Az egyik kis fiu vallomásából kiderült, hogy Barabásnak büntársai is voltak: egy banktisztviselő és egy kereskedősegéd. Hárman együtt kerítstőlék hatalmukba Fejes Oszkárt és harminc társát, akiknek azt mondták, hogy *önképzőkört* alakítanak, melynek célja kedélyes összejövetelek rendezése.

Az első összejövetelel néhány hét előtt rendezték a Hársfa-utca 54. számú házban levő Blau-féle szabóműhelyben. Itt volt az ismerkedés estély. Azóta a Múzeum kertben és a Ludovicaum kertjében találkoztak délutánonként. Innen csábították a 12—13 éves fiukat részint fürdőkbe, részint magánlakásokba.

A rendőrség ma kihallgatásra idézte a büntársakat is. A kereskedősegéd egy Múzeum-körúti divatárú-üzletben van alkalmazva.

Délben megjött a rendőrorvos jelentése, hogy megvizsgálta Barabás Istvánt és a betegség, amit konstatált rajta, azonos a fiuk bajával.

Az egyik fiunál, Németh Lászlónál, szerelmes leveleket talált a rendőrség. A levelekben Barabás István *sirontóli szerelemről* beszél, csábítgatja a fiukat és ígérgeti, hogy elviszi csónakázni, mulatozni.

A fiuk vallomásából arra következtet a rendőrség, hogy legalább 80—40 áldozatuk van a bestiális fiatalembereknek.

Barabás Istvánról megállapította a rendőrség, hogy fölszentelt jezsuita pap, aki Budapestről való szökése óta a premonstrelek szombathelyi zárdájában rejtőzött.

TANÜGY.

(—) Áthelyezés. A közoktatásügyi miniszter Schusztler Jozefin szentleányfalvi és Salamonné Barla Józsa nagyhalmágyi állami óvónőket kölcsönösen áthelyezte.

HIREK.

Egy kis sötétség.

Arad, december 3.

Talán sehol a földkerekségen nem olyan drága a világítás, mint éppen Aradon. Van gáz és van villanyvilágításunk, de mintha a két világítási társaság csupán azért tartaná fenn az üzemet, hogy nemes vetélkedést folytassanak a világítás árának mentől feljebb való srofolása iránt.

A törvényhatósági bizottság egyik multkori közgyűlésén több felszólalás hangzott el a világítási mizeriák körül és egy felszólaló különösen bevilágított abba az egyiptomi sötétségbe, amely a világítási vállalatok működését leginkább jellemzi.

A város és a magánosok horribilis árakat fizetnek a gázért és a villanyért egyaránt, anélkül, hogy megkapnák pénzükért a megfelelő világítást. Ezen az állapoton egyelőre — sajnos — nem lehet gyökeresen változtatni. Mindaddig lehetetlen, amíg a város nem veszi kezelésébe a világítást.

A témát a mai eset teszi aktuálissá. Ma este hat óra tájban ugyanis megtörtént, hogy az Andrassy-tér forgalmasabbik oldalának egy részén, a Minorita palotától a József-főherceg utig a villany megtagadta a szolgálatot és vak sötétség uralkodott a kávéházakban, üzletekben és magánlakásokban, ahol a villanyvilágítást használják.

Ezer szerencse, hogy még nem pusztult el a jó öreg gyertya, amely a mentő szerepét játsza, ha a modern világítási eszközök — berekednek.

Hogy mi volt az oka a kellemetlen sötétségnek, azt a legnagyobb utánjárással sem sikerült megtudnunk. Tudakozódtunk a villanytelepnel, ahol ezt a választ kaptuk:

— Tessék Fényes Dezső igazgató urhoz fordulni. Mi nem tudunk semmit.

Erre Fényes igazgató urhoz fordultunk, aki viszont így válaszolt:

— Tessék a villanytelephez fordulni. Én nem tudok semmit.

De a sötétség szerencsére csak rövid ideig tartott, — hála érte a jó öreg elpusztíthatatlan gyertyának. Később nyolc óra tájban kigyulltak a villanylámpák is és Arad lakossága megszabadult a sötétség pusztító rémétől. Hogy is mondta csak Goethe?

— Meine Herrn mehr Licht!

De nemcsak többet: jobbat is.

— Apponyi Albert Aradon. Pár hét előtt jeleztük, hogy az *Aradvidéki Tanítóegyesület* az Aradon felépített tanítói konviktus felavatását december hó elejére tervezte. Most megbízható forrásból értesülünk, hogy a felavatási ünnepélyt december 16-án fogják megtartani. Ugyanis Kovács Vince, a Tanítóegyesület elnöke, a közoktatásügyi miniszterium elnöki osztályától értesítést kapott, hogy a felavatási ünnepségre Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter, Tóth János államtitkár és Halász Ferenc miniszteri tanácsos kíséretében, *folysó hó 16-án Aradra érkezik*. Apponyi a

konviktus zárókövét személyesen fogja elhelyezni, s azután résztvesz az egyesületnek ugyanazon a napon tartandó diszgyűlésén. A nagy ünnepélyre nemcsak Arad megye, hanem a szomszédos megyék tanítósa is összefog seregleni Aradon.

— Az adófelszámolási bizottság december 3-tól kezdve üléselt a vármegyeház kis üléstermében tartja. Az ülések délután fél 3 órától este 6 óráig tartanak.

— Wekerle és Andrassy a királynál. Budapestről táviratozzák: A király ma délután Wekerle Sándor miniszterelnököt, azután Andrassy Gyula gróf belügyminisztert külön kihallgatáson fogadta.

— Rorate. Tegnap, advent első vasárnapján reggel 6 órakor volt a minoriták templomában az első hajnali mise. Az istentiszteletet Csák Csirjek dr. rendfőnök szolgáltatta fényes segédlettel.

— Új kanonok. A király Pacha Ágoston pápai kamarást, Dossowffy püspök titkárát, a csanádi székeséptalan címzetes kanonokjává nevezte ki.

— Az arad-békési ág. ev. egyházmegye közgyűlése. Az arad-békési ág. hitv. ev. egyházmegye december hó 12-én, délelőtt 10 órakor a békéscsabai egyházban rendkívüli közgyűlést tart. A közgyűlés tárgyai: A közgyűlés megalkulása. Esperes választó szavazatokat számbavett bizottság jelentése s a megválasztott esperes hivatalba való iktatása. Szarvasi tanítóképző ügye. Jegyzőkönyv hitelesítése.

— A nemzetiségek manifesztuma. Andrassy Gyula gróf belügyminiszternek a képviselőházban tartott beszéde, amely a nemzetiségi kérdésben igen erőlyesen állást foglalt, a nemzetiségi köröket élénken foglalkoztatja. Mint az aradi Tribuna írja, a nemzetiségi képviselők elhatározták, hogy Andrassy beszédére vonatkozólag az összes nemzetiségek nevében *manifesztumot* adnak ki. A manifesztumot a nemzetiségi párt minden tagja aláírja s azt román, szerb és tót nyelven fogják terjeszteni.

— Új kórházi orvosok. Károlyi Gyula gróf főispán december elsején két új alorvost nevezett ki az aradmegyei kórházhoz: az egyik Werner Sándor dr., Werner Károly aradi terménykereskedő fia, a második Berscs Imre dr. Az új alorvosok ma tették le az esküt a főispán kezébe.

— Leányrablás. Az aradmegyei Muszka községben vasárnap délelőtt leányrablás történt. Két legény elrabolta a község legszebb leányát, Mikucs Lénát, amikor ez a mise végeztével, a templomból kijött. A legények kocsiira tettek a leányt és Ágrásra hajtottak vele. De a leány szülei rövid idő múlva észrevették leányuk eltűnését és bejelentették az esetet a csendőrségnek, amely a legényeket elfogta, a leányt pedig vissza szállította szüleikhez.

— Knizse Imre temetése. Ma délután fél háromkor temették el, nagy részvét mellett Knizse Imrét, az Arad és Vidéke lapfőrdelőjét. A temetésen az aradi nyomdász szakszervezet teljes számban vett részt. Az aradi újságírók szervezete három taggal képviseltette magát. Teljes számmal vonult ki a Jókendv-asztaltársaság is, amelynek az elhunyt alapító tagja volt. A temetésen jelen voltak száma mintegy ezerre rugott. A gyászházban a szaktársak nevében Jednovits Tivadar mondott meghatott búcsuztatót, a sírnál pedig Gruber Imre nyomdász búcsuztatta el a megboldogultat.

— A szegedi sajtó köréből. Csuka Ferenc a jeles tehetséges hírlapíró, ki hosszabb ideig a Szegedi Híradó, majd a Szeged és Vidéke belső dolgozója volt, hasonló minőségben a Budapesti Napló szerkesztőségének költékébe lépett.

— Polgármester-választás Gyulán. Gyularól jelentik: Ambrus Sándor alispán december 4-én hívta össze a polgármester-helyettes megválasztó közgyűlést. Az állásra csak két pályázó akadt: Szirbik Bálint dr. ügyvédjelölt és Lovich Ödön dr. gyulai ügyvéd. Valószínű, hogy a helyettes és később a véglegesített polgármester Lovich Ödön lesz.

— Öngyilkosság — spirituszzsal. Furcsa öngyilkossági kísérlet történt vasárnap Aradon. Galgóczi Piroksa szobaleány öngyilkossági szándékából egy fél liter spiritusszal ivott meg. A szokatlan öngyilkossági eszköz eszméletlen állapotba juttatta a leányt, akit a mentők elszállítottak a kórházba. Itt sem tért magához, mire az orvosok eret vágtak rajta. Ma végre eszméletéhez tért a boldogtalan leány, a ki halálát céljából a kórházban megjelent Hoffman Győző rendőrtisztnek elmondta, hogy boldogtalan szerelem miatt akart megválni az élettől. A leány állapota annyira javult, hogy pár nap múlva elhagyhatja a kórházat.

— A minoriták gyásza. A magyar minoritarendet gyász érte. A halál elragadta egyik jeles hitszónokát és gimnáziumi tanárát: Nits Pál Győzért, életének 48 ik, áldozó papjágának 22-ik évében. Nits Pál több éven át volt az aradi minorita rendház főnöke; innen Nagytányára helyezték át, ahol mint kiérdemült gimnáziumi tanár és másodházfőnök halt meg. Temetése nagy részvét mellett folyt le.

— Betörés — tréfából. Az aradi rendőrség vasárnap reggel letartóztatott egy lakatossegédet, aki harmadmagával betört a Széll utca 1. sz. házába és ötven korona készpénzt vitt el. A betörő megnevezte társait is és azt állítja, hogy a betörést tréfából követték el.

— A segai szegénytanulók konyhájának megnyitása. Ma volt az első előadás a segai szegénytanulók konyhájában, mely a községi iskola szegénytanulóit látja el meleg eledellel naponta. Aradon ezen részében laknak a legszegényebb népek, kik legjobban vannak szorulva a jó teteménnyel. Lantos Miksa közs. tanító indított gyűjtést ezen intézmény létesítése érdekében 8 év előtt s a szegénytanulók konyhája ma már harmadikban gyakorolja ezen jótékonyt.

— Megjutalmazott munkások. Darányi János földművelésügyi miniszter Gomba János és Mandics János gáji földműves munkásokat, becsületes és hűséges munkájuk elismerése fejében, 100—100 korona állami jutalomban részesítette. A jutalmakat Variassy Lajos helyettes polgármester a gáji kapitányi hivatalban tegnap délelőtti adta át a munkásoknak.

— Milyen időnk lesz? Meteor írja: A 28-ik csomópont meghozta a jelzett hideget, de ez ismét, mint a megelőző csomópontokon, csupán csak magára a változati napra szorítkozott. Követőleg újra változatossá lőn az időjárás s meghozta a jelzett szél, viharos jellegét is. December hó kezdetével a hideg állapotban közönthet be hozzánk, mint eddig, a midőn csupán csak a csomópont napjain, vagy közvetlen ezek körül esett a hőmérséklet a fagypontra alá. A december 14-ik csomópont csapadékos, a 21-iki hideg jellegű, így e hónapban legtöbb csapadékot 14-ikén, a leghidegebbet 21-iken várhatunk. A csomópontok nagy száma e hónapban is zavarólag hat az egyetemesre s változóvá teszi az időjárást, ahol azonban a hideg jelleg már erősebben dombozik ki.

— A golyanénik sztrájkolnak. Jámor lelkei, naiv baglyocskák, akik tagadják, hogy változott a világ és új idők szele fujdogal — im halljátok a legújabb szenzációt! Csaba golyanénikei, a szocialis

szervezetek mintájára, szakszervezet létesítésén fáradoznak és amennyiben magasabb arszabályuk ér vényesítése akadályokba ütköznék, kiűt az első magyar bábásztrájk. A jó golyanénik mozgalmá teljesen komoly és éppenséggé nem indokolatlan. Két három heti munkásságukat akárhányszor 6—7 koronával díjazták, ami felelősségterhes munkájukkal igazán nincsen arányban. De indokoltá teszi mozgalmukat az a körülmény is, hogy a régi jó patriarchalis idők elmúltak és János 13 gyermeke csak mint bibliai csenda él az emlékezetben. A Jánosok kipusztultak és a modern család egy-két aprósággal teljesítve látja a honpolgári kötelességet, mitem törődve a bábásztrájkjal, amelynek kenyerét ilykép alaposan megnehezítette a divatos házassági berendezkedés. A szervezkedés — hír szerint — 100 százalékos ár-emelést tervez, amelyet teljes szigorral be fognak tartani a jó golyanénik és a szervezetek minden fegyverét — a sztrájkot és a bojkottot se riadva vissza — igénybe fogják venni jogos követeléseik eléréseért. Csaba szervezkedő madámjai hasonló akcióra föl fogják hívni vidéki társanőiket is és országos agitációt kezdenek jogos követeléseik diadaláért. Így tehát az aradi ifjú házasság anyagi berendezkedése is komoly veszély fenyegeti.

— Jótékonyosság. Regőczy nővérek első hangversenyük jövedelméből száz koronát küldtek a szegénytanulók számára. Kintzig Géza pedig egy asak bagymát és 5—5 kgr. sőt és rizet küldött. Fogadják ezután is hálás köszönetemet Hauszay ezredesné, egyesületi elnök.

— Birtokcsere. Az aradi törvényszék telekkönyvében a következő birtokváltozásokat jegyezték be: Palfy József és özv. Dobollik Alajosné eladják az aradi 6506 sz. tjkvben felvett Ilés-utca 54. sz. házat 6800 k. ért Bereczky János és neje Lázár Bertának. — Zetyik János eladja az aradi 1495 sz. tjkvben felvett Sarkad Választó-utca 3. sz. házat 3200 k. ért Papp Károly és neje Heim Jankának. — Weger Béla és Hirsch Mária eladja az aradi 3650 és 7919 sz. tjkvben felvett Simonyi utca 6. sz. házat 6. telket 1200 k. ért Tichy Lukácsnak. — Boka Kálmán eladja az aradi 1249 és 4527 sz. tjkvben felvett Angyal utca 11. sz. házból és kertből az öt ilés rész 1200 k. ért Boka Károlynak. — Id Jovanov Trifa és tulajdonos társai eladják az aradi 6441 sz. tjkvben felvett Kosár utca 27. sz. házat 1050 k. ért Dokmanov Ilésnek.

— Csalódni emberi dolog, de nem okvetlenül kell. Ha a névre „Réthy” figyelünk, úgy nem csalódunk, hanem eredeti Pemetőfű cukorkát kapunk 60 fillért, a kedvelt régi magyar háziasszony, mely köhögés, fekéldtség és h. rutos bántalmak sok ezer esetében oly kiűnően bevált. De vigyázzon, hogy a doboz és a cukorka minden darabján rajta legyen a „Réthy” név.

— Praeservatív ideális legjobb minőségben Vojtek és Weiszal. 112

SZERKEZTŐI ÜZENETEK.

K. F. A küldött dolgoknak legközelebb sorát ejtjük.

T. K. (Károly.) A beérkezett harmincnál több pályamű most van bírálat alatt. Ha a drámaírók elkészülnek nehéz munkájukkal — valószínűleg a jövő év elején — a lapokban közlé fogják tenni az eredményt.

KÖZGAZDASÁG ES KÖZLEKEDES

Értéktőzsdék a vidéken.

— Debrecen után Zágráb. —

Arad, december 3

Néhány nap előtt vezető helyen méltattuk a jelentőségét annak az eszmének, hogy a vidéken értéktőzsdéket szervezzenek. A Hitel című előkelő pénzügyi szaklap most a következőket írja erről a mozgalomról:

Abból a jelentésből, melyet a Kormány 1905. évi működéséről és az ország közállapottairól most kiadott, kitérünk, hogy a múlt év végével 498 bank és földhitelintézet és 824 takarékpénztár volt 661 millió K részvénytőkevel, továbbá 893 ipari részvénytársaság 558

millió K névértékű részvénytőkével és 175 millió K elsőbbségű kötvénnyel, továbbá volt 27 városi és községi vasút 99.55 millió K bennbázási tőkével, míg az összes magán vasutak kibocsátott részvénytőkéje 359.50, elsőbbségi részvényei 494.57, elsőbbségi kötvényei 898.1 millió K-t tettek ki. Ez óriási részvény- és kötvénymennyiségnek csak elenyésző csekély része van a budapesti tőzsdén jegyezve és így csak egy kis töredékének van pontosan megállapítható ára. Különösen a vidéki pénzügyesek és iparvállalatok részvényeinek nincs se piaca, se árjegyzése. A budapesti tőzsdén egyetlen egy vidéki pénzügyes részvényt sem jegyzik. Régi terv és szándék az, hogy a vidéken kisebb tőzsdéket alapítsanak a környékbeli értékpapírok forgalmának a lebonyolítására. Ennek a tervnek a megvalósítására az első lépést Debrecen városa tette meg, hol a héten alakult meg az első vidéki értéktőzsde az országban, mint az ottani kereskedelmi csarnok szakosztálya. Az alakuló közgyűlésen Becheri Manó elnököl, a jegyzőkönyvet dr. Kemény Viktor vezette. A tőzsdelosztály megalakulván, elnökké Becheri Manót, alelnökké dr. Berger Andort, titkárrá dr. Weinberger Sándort ügyészsé dr. Hegedűs Jenőt választották meg. Azután még hattagu tanácsot is választottak. A részletes szabályzat kidolgozására háromtagu bizottságot küldtek ki. A szakosztály minden kedden és pénteken rendszeres üzleti napot tart, amelyen 2—3 óra közt az értékpapírok adásvételével foglalkozik. Kétségtelen, hogy a debreceni példát a többi nagyobb vidéki városok is követni fogják, sőt Nagyváradon és Aradon máris megindult a mozgalom értéktőzsde alapítására. Ha ezek a vidéki értéktőzsdék bevalnak, meglesz az az óriási hasznuk, hogy annak a rengeteg tőkének egy része, a mi a tőzsdén nem jegyzett részvényvállalatokban is van kötve, mobilizálható lesz. Továbbá, ha ezeknek a részvényeknek rendszeres piacuk lesz, ez mindenesetre jelentékenyen elő fogja segíteni az új részvényvállalatok alapítását és fejlesztését.

Egyébként a vidéki értéktőzsdék mozgalmanak már eredményei is vannak — másutt. Zágrábban, a most létesített debreceni tőzsde mintájára, szintén értéktőzsdét akarnak létesíteni s e célból a zágrábi érdekeltséget tanácskozássra hívták össze.

— Ternyey Árpád többszörösen kitüntette az aradi orpington telepének újabb sikeréről veszünk hírt. A Szabadkán megtartott országos baromfiállításán, fehér és sárga orpington tyukokért együttesen, egyedül Ternyey Árpád lett aranyéremmel kitüntetve. Az orpingtonoknak tiszta fajban való szakszerű tenyésztésével Aradon egyedül Ternyey foglalkozik, aki vér-felírással végett most William Cook et Sons-tól, az orpingtonok előállításától, St. Mary Cray-ból, közvetlen Angliából két eredeti telivér tenyészállatot hozatott, melyeknek ára meghaladja a 200 koronát. Ternyey az idén már Temesváron is kitüntető oklevelet kapott, Szarvason pedig feltűnést keltő orpingtonokért aranyoklevelet érdemelt ki.

Budapest-kőbányai sertés-kereskedelem.

— December 3. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül sulyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül sulyban 120—122 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő sulyban 124—126 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő sulyban 126—128 fillérig. Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felül sulyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig. A hizott sertésüzlet irányzata: Nyugodt.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, december 3

Kínálat és vételkedv korlátolt. Elkelt 20,000 méter-mázsa 2 1/2 fillérrel olcsóbb áron. Az árak 50 kilónként számítva:

Beli tőzsde.

Áprilisi buza 1907-re	7.43—7.44
Rozs 1907. áprilisra	6.63—6.64
Zab 1907. áprilisra	7.56—7.57
Új tengeri 1907-re	5.25—5.26

Zárul 5 órakor:

Apríli buza 1907-re	7.43—7.44
Rosa 1907. áprilisra	6.83—6.84
Zab 1907. áprilisra	7.54—7.55
Új tengeri 1907-re	5.24—5.25

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	687.—
Magyar hitelrészvény	925.—
Rima-Murányi vasúti részvény	575.25
Osztrák-magyar államvasúti részvény	680.50

— Drágul a nyomtatvány. A Vidéki Nyomda tulajdonosok Országos Szövetsége értesíti a közönséget, hogy december 1-ével az országban életbelépett az új munkás árszabály, a mely lényegesen emeli a munkabéreket. Ennek következtében elkerülhetetlen a nyomtatványok árának aránylagos emelése is az egész országban.

— Az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület december 5-én délelőtt fél 10 órakor tartja VI. igazgató választmányi gyűlését. A tárgysorozaton több fontos ügy szerepel.

— Az aradi közuti vaspálya és téglagyár részvénytársaság forgalmi kimutatása 1906. évi november 16-tól 30-ig. Személyszállítás 1906. november 16-tól 30-ig 19548 személy, bevétel 4109 korona 20 fillér, 1905. november 16-tól 30-ig 17400 személy, bevétel 3658 korona 70 fillér, 1906. január 1-től november 30-ig 517486 személy, bevétel 104498 korona — fillér, 1905. január 1-től november 30-ig 487782 személy, bevétel 98621 korona 20 fillér. Teherszállítás 1906. november 16-tól 30-ig 2713950 kilogram, bevétel 2846 korona 45 fillér, 1905. november 16-tól 30-ig 3101670 kilogram, bevétel 3888 korona 38 fillér, 1906. január 1-től november 30-ig 66184890 kilogram, bevétel 67708 korona 66 fillér, 1905. január 1-től november 30-ig 51889790 kilogram, bevétel 57558 korona 18 fillér.

szilárd és folyékony
Scott's Emulsion
Glycerin
a bőrt fehérré és gyöngéddé teszi.
Mindenütt kapható.

3949

Nagyon nehéz

sőt majdnem teljesen lehetetlen oly szert találni, a mely gyermekek részére éppoly megbízható és eredményes hatású, mint a gyögycsukamájolajból alfoszphorsavas méss és nátron hozzáadásával készült Scott-féle Emulsio; mert a Scott-féle Emulsio a fiatal szervezetbe új erőt vezet és átsegíti a fejlődéssel kapcsolatos nehézségeken. A Scott-féle Emulsio egyúttal jó ízű, könnyen emészthető és oly tisztaszer, hogy a legcsekélyebb zavarokat sem okozza és állandóan csak a legjobb sikerrel használható. A Scott-féle Emulsio sokkal jobb, mint a közönséges csukamájolaj.

A Scott-féle Emulsio valódiságának jele a „hátán nagy csukahalat vivő halász” védjegy.

Ezen lapra való hivatkozással és 75 fillér levélbélyeg beküldésével ellenében mintával bérmentve szolgál:

Dr. BUDAI EMIL „Városi gyógyszerháza”

Budapest, IV., Váci-utca 84/50.

Egy eredeti üveg ára: 2 K 50 f. Kapható minden gyógyszerháza. 3911

NAPIREND.

December 4. Kedd. Róm. kath. naptár: Borbála szűz. — Protestáns naptár: Borbála. — Görög-keleti naptár (november 21.): Boldogasszony följelentése. — A nap két 7 óra 30 perces, nappal 8 óra 8 perces.

A Fehér Kereszt-egyesület ingyenes orvosi rendelőintézete (Magyar-utca 6.) Rendelő orvosok: Dr. Leitner Ernő délután 3—4. Dr. Fodor Odón délelőtt 8—9. Dr. Rosenbaum Pál délelőtt 8—9. Dr. Hermann J. Károly kedden és pénteken délelőtt 12—1 órakor.

Időjelzés. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint, a mai napra a következő időjárás várható: Változékony, enyhe, elvélve csapadék.

December 5. Az aradvármegyei gazdasági-egyesület igazgató-választmányi ülése délelőtt 8 $\frac{1}{4}$ órakor.

December 8. A magyar szent korona országai vasutas szövetsége aradi kerületének szórakoztató estélye este 8 órakor (Láng-vendéglő). — A kurticai dalárda hangversenyyel egybekötött tánc-izalma (Nagyvendéglő).

December 9. A filharmónia-egyesület hangversenye délután 5 órakor (Fehér Kereszt).

December 22. Az aradi tornaegyesület díszturnázása.

CSARNOK.

Lucia.

Irta: Somogyi Gyula.

Lucia Capriba való volt, arra a kis szigetre, mely mint szép aszony kebelén ragyogó gyöngyszem emelkedik ki a nápolyi öböl szürke hullámaitól, melynek leányai szépek, mint a fehér márványból faragott Diana és aszonyai tizedek, mint a déli nap perzselő sugarai. Leánya volt az öreg Guiseppe apónak, kinek az Anacapriba vezető lépcsők alján volt egy kis kocsmája, melyben a Capriba jövő festők szoktak megszállni.

Lucia igen szép. Azt mondták róla, hogy ő Capri legszebb leánya. Sok nemes, dalt urfi randult át Nápolyból, hogy láthassa barna és piros arcát, hogy beletekinthessen a csillogó és sötét szemébe, hogy csak egyetlen egyszer mozdoljon meg a vérpír ajkai. De Lucia nem törődött velük, mert büszke maradt a jegyeséhez Lodovicohoz, ki halász volt a sik tengeren, s oly szép, oly buvós dalokat tudott játszani négyhúros gitárján.

Egykor né nemes úr jött Capriba. E dőkező külsejű, bátor és talán kissé kihívó tekintetű felkelte a nép kíváncsiságát, s akadt is előz bámulója aranyasztomántos bársonyruhájuk.

— Ah, mily isteni lányka! Nézd, Marco!

Marco de Faenza a bámulattól magához lenve állott meg, s nem tudta levenni szemét a szép Luciaról, ki rájött sem ügyelve, szaporán léptekkel haladt a kis templom felé s egy pillanat alatt elkünt annak cifráveretű ajtaja mögött.

— Mily szép, mily isteni volt. Ilyet nem születnek Nápoly palotái. Elhídd, Carlo, sok nápolyi damának forró csokja tapadt már ajkára, soknak öleltem már át karom derekát, de ha ezt ölelhetném, ha ezt csókolhatnám, esküszöm, nem látta többé sem a kis Capria fényes palotája s nem mosolyogna rám a teli hold, mikor a városu Zlát ölelem.

— Ugyan bagy el, Marco, ostoba f. c. egésedet, úgy látszik, te sohasem javulsz meg. Hisz ugyis hasztalan volna minden vágyakozásod, könnyebb a nápolyi pávakat a pocsolába léptetni, mint az ilyen kis vadgalandot kicserélni szegényes fészkeből. Aranymarkolatú kardomat adom egy rozsdás pengéért, ha csak annyit is el tudnál érni, hogy megcsókolhassad kisujja hegyét.

— Jó, áll a fogadás. Legszebb paripámat teszem kardod ellenébe s rádruhárom a széke Aurelia konyát, hápár né al'att meg nem csókolom szép ismeretlenünket.

Heves szóváltás közt, hangos jókedvben haladtak végig a piazzán, egyenes, cífán kiveret kardjuk hangosan csörömpölt a kövezeten, s drágaköves kalpagjuk tollával mint pajzán gyermek játszadozott a tenger felől jövő szél.

Gyönyörű vasárnap este volt. A kis helységen ünnepl, néma nyüzgalom honolt; csak megtörve, tompán hangzott néha fel egy egy kocsmából a vidám dal s a kísértő gitár hangja. A sárgálló narancsfák, a virágok milliót füzérével ellepett gránitbokrok bódító illatot árasztottak, a tenger langyos levegője felkapta a virágok himpöröt s érzéstöltte illatával az egész paradicsomi kis szigetet.

Belsőtedett, elhagyott az utolsó ánekhang is. Tempa mormogással verődtek a hullámok Tiberius emlékeztetés sziklájaéhoz, s százszorosan tükrözték vissza az eget elborító millió csillagot.

A piazzán levő kis kocsmát az utolsó vendégek is elhagyták. Vidám halászlegények voltak, jókedű hahótájuk felverte a néma csendet s egymást csipkedve beszélgették meg az eltöltött délután eseményeit.

A vidám Stefano tréfásan lökte meg a mellét a haladó Lodovicot.

— Na, neked ugyan nem kedvezett ma a szerencse. Szépen kell kérned Neptunt, hogy sok halat küldjön holnap haláidba, mert más- különben szegre akaszthatod a szád az egész héten át!

Ugyan hagyjátok, — veté közbe Francisco, — tehet ő róla, hogy a kártya helyett a szép Lucia szeméit látta. Tudom, Stefano, te is szívesen odaadnád neki bérédet Lucia egyetlen mosolyáért.

Mikor Guiseppe apó kocsmája elé értek, Lodovico elbucszott barátaitól.

(Polytatása következik.)

IDEGENEK ARADON.

December 3.

Központi szálloda. Yvonne de Treville énekesnő Paris. — Karton Aladar igazgató Borojenő. — Dolelen I. s inész Paris. — Seidner Márton faterkedő Soborsin. — Fürst Herman kereskedő Soborsin. — Feinkuchen M. birtokos B. rza. — Erős Ede bírtokos Budapest. — Ripper Károly gyáros Berlin. — Hagen Gusztáv birtokos Isaszec. — Popper Ignác birtokos Budapest. — Steia Gyula kereskedő Budapest. — Conka Marci kereskedő Budapest. — Grausam Lőrinc birtokos P. Ka an. — Singer Miksa kereskedő Bekéscsaba. — Friedmann Lipót kereskedő Temesvár. — Neumann József kereskedő Budapest. — Zieser Gyula kereskedő München. — Kieselhausen S. torkereskedő Bécs. — Schumacher Ignác kereskedő Budapest. — Modry Oszkár kereskedő Bud. w. sz. — Strab Antal hadnagy K. rans. bes. — Holänder Samu birtokos C. ermő.

Fehér Kereszt szálloda. Báó Bohus László birtokos Viagos. — Valerian József birtokos és családja Viagos. — Deák Béla dr. ügyvéd Hula. — Budd D. Gray mechanikai mérnök Proviencia. — Valner Ignác pénzügyi fogalmazó Temesvár. — Vidrátszegi László Géó titkar Steged. — Kohn Géza jezőző neje Krisztyór. — Kdeffy Iren okl. tanítónő Krisztyór. — Rafael Malvin Krisztyór. — Darvas Mátys birtokos Temesvár. — Weizberger Mór kereskedő Csen. — Korossy János tartó Csorvas. — Pavlovics Maró dr. ügyvéd Szenttamás. — Virág Sándor és neje M. dgyes. — Flitz Zsigmond birtokos Kajtor. — Schwarzs Ferenc kereskedő Budapest. — Réthy Kálmán mérnök Budapest. — Hajdu József kereskedő Zsolna. — Vertan Oszkár birtokos Talpas. — Laufer S. utazó Budapest. — Manheut S. utazó Budapest. — Karacsony Ferenc utazó Budapest. — Adler S. utazó Budapest. — Kilder József utazó Budapest. — Kiachek Gusztáv utazó Budapest. — Scorsmiedt Rezső utazó Budapest. — Kenyeres József utazó Budapest. — Murai Sándor utazó Budapest. — Schwarz S. utazó Budapest. — Sirasser Dezső utazó Budapest. — Brusz Sándor utazó Budapest. — Stein Z. igmond utazó Budapest. — Friedmann Sándor utazó Budapest. — Fuchs Jenő utazó Budapest. — Boyánszky L. utazó Budapest. — Poner Henrik utazó Glognitz. — Bródy Mór utazó Nagyvárad. — S. rkadi Miklós utazó Nagyvárad. — Heveti Arnold utazó Nagyvárad. — Novák Sándor utazó Temesvár. — Balázs Kálmán utazó Temesvár. — Pfeifer Manó utazó Temesvár. — Engel Salamon utazó Temesvár. — Neugebauer Henrik utazó Bécs. — Kullmann József utazó Bécs. — Diller Sándor utazó Bécs. — Stern Herman utazó Bécs. — Keller Ferenc utazó Bécs. — Reich Samon utazó Bécs. — Gut Sándor utazó Bécs. — Láng Kálmán utazó Deb. ec. n. — Vörös Manó utazó Debrecen. — Szűcs Imre utazó Debrecen. — Laufer S. utazó Debrecen. — Weissmann Sándor utazó Debrecen.

Nemzeti Színház.

A) bérlet.

A) bérlet.

Kedden, 1906. évi december hó 4-én.

János vitéz.

Daljáték 3 felvonásban. Petőfi hasonló című költső elbeszéléséből írta: Bakonyi Károly. Zenéjét Heitai Jenő verseire szerelte: Kacsóh Pongrác.

SZEMÉLYEK:

János, bojtár	Hunyadi J.	A falu csőszke Kulcsár L.
Iluska, árva	Zalai Margit.	A király Borbély S.
A mostoha	Benkőné P.	A királyleány Zsigmond A.
Strámsamester	Ladislai J.	Bartoló, tudós Kulcsár L.
Bagó	Nyarai A.	A tábornok Banáthi Ede.

Kedden este 7 óra 15 perces.

JÓKAI MÓR ÖSSZES MUNKÁI

100 kötet
Nemzeti kiadás.

MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRA

KÉPES NAGY VILÁGTÖRTÉNET
GRÁTZ: ZSIDÓK TÖRTÉNETE

és más új nagyobb és kisebb
munkák

antiquarice

kaphatók.

Teljes könyvtárakat
egyletek részére
előnyös
feltétellel
szállítunk.

271

Ingusz I. és fia

könyvkereskedése Aradon.

Vidéki

vegyesáru üzletembe,
mely egyszersmind dohány
nagyáruháza is, egy 3-4
középiskolát végzett

tanulót

keresek. Akinek már üzle-
ti gyakorlata van, előnyben
részesül. 2961

Bienenstock Lipót
Buttyin.

ad. 18989—906. urb.

Hirdetmény.

Alólirott eljáró bíró az aradi kir. törvényszék mint
urbéri bíróság fenti számú kiküldő végzése alapján a
jelzett tagosítási ügyben az előmunkálatok megkezdé-
sére hatarnapul f. évi december hó 29 ik napjának
d. e. 9 óráját Acsuva községbe a községi iskola he-
lyiségébe ezennel kitűzni s erre a helyre és határrapra
kérvényező, valamint mindazokat a kik a tagosítandó
Acsuva község határában fekvő ingatlanok iránt tulaj-
doni czimen érdekelve vannak.

Felhivja egyszersmind hirdetményileg birtokren-
dező mérnököket, hogy a kik a működő mérnöki te-
endőket ebben a tagosítási ügyben elvállalni óhajtják
a szerződési pontozatok előterjesztése mellett ajánla-
taikat dr Jákó Sándor eljáró bírónak vagy azon érdekeit
felekhez Acsuvára küldjék be a fenti határrap előtt
Arad 1906. november 23 án.

A kir. törvényszék mint urbéri hatóság.

Jákó Sándor,
kir. társbíró.

2960

Van szerencsém a nagyérdemű
közönségnek tudomására adni, hogy
Fischer Samu

pék- és sütőde üzletét

átvettem és saját nevem alatt ve-
letem. — Minden nap friss fehér
sütemény, fehér kenyér, barna és
rozskenyér és valódi gracham ke-
nyér, délutáni sütemény és házi
kenyér szépen és ízletesen lesz
készítve. 2891

Kérem a nagyérdemű közönség
becses pártfogását.

Tisztelettel

Leicher Frigyes,
Deák Ferencz-utca 16.

Permetező javítások elfogadtatnak.

M. kir. szabadalmazott

Borszivattyuk

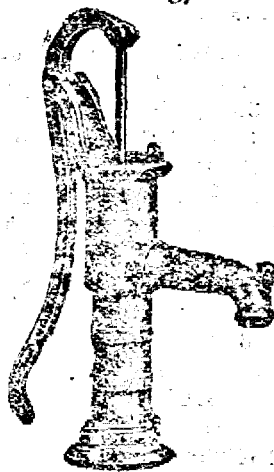
és hozzá való legjobb minőségű
gummi csövek legolcsóbb gyári
árakon.

A szivattyú hengerből a bor utolsó
cseppig kifolyik, a szőlő magvak,
héjak és egyéb tisztálanságok
azonnal továbbittatnak, ezáltal a sziv-
attyú nem romlik és a bori nem
ronthatja, a gépezet jó működés-
sért 8 évi jóállás, ingyen javítás

Tüzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Közsé-
geknek legalkalmasabb,
mert homokos és sáros víz hasz-
nátalanul sem tagadják meg a
szolgálatot, — a gép jó működé-
sért 8 évi jóállás (ingyen javítás),
hozzá való országos egységes csá-
varok és a legjobb minőségű belső

gummirozott
kenderesövek
a legolcsóbb
árban.

Kutak

a hozzávaló

csövekkel

olcsónban és
jobbak, mint
bármely bel-
vagy külföldi
gyárban.

Hönig Otto

m királyi szabadalmazott tüzi fecskendő
és szivattyú készítő. 274

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

Most győződjön meg

egy bevásárlás vagy rendelménnyel cégem versenyképességéről és akkor összes szükségleteit kizárólag
nálam fogja fedezni. Csak kiváló jó minőségű áruk kerülnek eladásra, melyért a cég felelősséget vállal.

Női divat-cikkek:

10000 méter	tenis flanel, gyönyörű mintákban	13 kr.
5000	jó mosó barchet, 50 mintában	19 kr.
10000	flanel barchet, szintartó	24 kr.
10000	hermelin flanel, legjobb minőség	27, 32, 35 kr.
10000	dubel flanel, ujdonság	35, 45, 55 kr.

Női szövetek:

5000 méter	duplaszéles loden kelme, koczkás min- tában	23, 35, 45 kr.
10000	120 cm. széles gyapju kelme, szép min- tában, pongyolára vagy costümre igen alkalmas csak	52 kr.
10000	valódi angol costüm, sima és mintás koczkás kelmek	58, 77, 98, 125, 180 kr.
Blous és pongyola kelmek már 65 krajczártól.		
Tükör posztók 140 cm. széles, szenzációs árban.		

Vászon-áru:

5000 vég	30 rőfös Rumburgi vászon, női ingekre	4.50 kr.
6500	30 Erdélyi vászon, vastag szálú	4.95 kr.
7500	30 hollandi finom minőség	5.25 kr.
8500	30 kelengye	5.85 kr.
4500	54 rumburgi, cégem különlegessége, minden célra alkalmas	9.25 kr.
650	lepedő vászon, egy szélben varrás nélkül	6.13 kr.
550	jobb minőség	7.48 kr.
350	paplan lepedő vászon, szintén egy szélben	12.53 kr.
5500	R. R. schiffon	5.25 kr.
6500	D.	4.85 kr.
7500	Schrol schiffon, finom szálú	6.95 kr.
6 drb.	pohártörő, tiszta len, koczkás	1.05 kr.
6	flanel portörő	— 48 kr.
600	szebbnél-szebb flanel takaró	1.25, 1.65 kr.
600	óriási wattás paplan	2.53 kr.
750	minden elképzelhető színben selyem, cloth paplan, alkalmi vétel	3.65 kr.

Továbbá még sok ezerféle itt fel nem sorolható cikk olcsóbban mint bárhol!

Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltetnek, meg nem felelőért a pénz visszaadatik.

Reiner S. Sándor

női és férfi divat nagy áruháza

Arad, Szabadság-tér 15. szám.

Schweitzli himzés maradékok félárban, ezérna és pamutvászon maradékok!

Karácsonyi Occassió!

Nagy árleszállításokat eszközöltünk összes cikkeinknél.

Csak elsőrendű áru.

Egyes díszszel összeállított ruhák legalkalmasabb ajándék 2, 3 és 4 forintért.

Remek mintázatu mosó-barchetek.

Különleges nagy választék: kötényekben, szörme boá és ezerféle más ajándéknak alkalmas cikkekből.

Kirakatunk megtekintését kérjük, mindenki tájékozást nyerhet és az árak feltűnő olcsóságáról meggyőződést szerezhet.

3811

Rosenblüh H. és Társa.

Egyes kisebb-nagyobb szőnyegek és ágyelők csekély hibával a legjutányosabb árban.

Schweitzli himzés maradékok félárban, ezérna és pamutvászon maradékok!

CZERNÓCZKY MIHÁLY

uri és női cipész

Aradon, Kosuth-utca 66. sz. Fiók-üzlet: Beres
Béni-tér 2. sz. (Kroffal-házban).Ajánlja a n. 6. közönség figyelmébe saját készítményű
uri-, női- és gyermek-czipő raktárát
rendkívül olcsó árak mellett. —
Legjobb gyártmányu czipő lakok,
cremek és fűzők minden sz'ben
raktáron. 709

Nagymennyiségű
maculatura
jutányos áron
eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Azon urral, ki

ezen lapra figyelmeztetett holnap d. u.
5—6 óra közt talál
kozhatom a Forray-
utca Nádudly palotá-
ban levő **Zinner**
Vilmos mű órás
és ékszerész kirakata
előtt.

Férjhez mennék

azon urhoz, a ki ar-
ról biztosít, hogy a
karika gyűjtő **Zin-**
ner Vilmos ék-
szerésznél veszi meg,
ahol jól és olcsón le-
her vásárolni.

2956

Hálás leszek

azon nemesszívű
hölgynek hi, hogy a
hivatalból el ne kés-
sek megveszi azon
szép és olcsó zsebórát,
a melyet **Zinner**
Vilmos mű órás
Forray-utcai kirakata-
ba láttam.Főraktár Aradon: 3632
Földes Kelemen gyógytárában.

KLOHS ADOLF

üveg, porcellán, lámpaáru és
.képkeretezési nagyvállalat.

ARADON, Szabadság-tér 21. szám.

Ajánlja

ujonnan felszerelt raktárát

a legelső hazai gyárakból beszerzett árukból.

Izzótestek a legjobb minőségben, olcsó árban. Házi szükségleti kellékek, mint konyhaberend-
zések a legfinomabbtól a legegyszerűbb kivitelig. **Alkalmi ajándéktárgyak** modern
kivitelben. Képkeret minták nagy választékban. Keretezések a legrövidebb idő alatt történ-
nek. Vendéglői és kávéházi üveg, porcellán és alpacca berendezések.

2625

Pontos kiszolgálás.

Vidékre a leggondosabb csomagolásban napontai szétküldés. Üzletemben csakis jó árut tartok. Főelvem jól olcsón.

A nmlts. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur által jóváhagyott

Aradvármegye

nagy fal

Térképe

108—144 cm. nagyságban, melynek eddigi ára
10 korona volt, leszállított áron

4 koronáért

vászonra huzva 7 korona,

vászonra huzva léczekkel ellátva 8 koronáért

kapható

kiadóhivatalunkban.

Tekintve, hogy az egész készlet tulajdonunkba ment át, ajánljuk a sürgős megrendelést, mert ha e készlet elfogy, ugy többé nem lesz az ily potom áron beszerezhető.

Arverési hirdetmény.

Alólirott csődtömeggondnok közhirre teszem, hogy vb. Hegedüs Ármin aradi közados csődtömegéhez tartozó, és a csődleltár 1—1262 tételei alatt felvett 17, 263 K. 66 fill. beszerzési és 11.302 K. 62 fill. becsértékű, női és férfidivatáru cikkekben álló áruk továbbá a leltár 1263—1305 tételei alatt felvett 1883 K. 40 fill. beszerzési és 906 K. becsértékű üzleti berendezési tárgyak ajánlati árverésen eladatnak.

Felhivom ennél fogva a venni szándékozókát, hogy a fent kitüntetett becsértéknek megfelelő 10%-nyi bánatpénzzel ellátott ajánlataikat, akár az árukra és boki felszerelésekre külön-külön akár az összes ingókra együttesen írásban f. évi december hó 12 napjának d. e. 12 órájáig nálam adják be.

Az eladásra hirdetett ingók közbenjöttön mellett megtekinthetők.

Vevő köteles a vételárat és a vételári összeg után III. fokú bélyegilletéket az eladás után 24 óra alatt kezeimhez készpénzben lefizetni: s ugyanezen idő alatt az összes megvett tárgyakat átvenni és legkésőbb f. hó 15-ig elszállítani.

A választmány a beérkezett ajánlatok felett folyó évi december hó 12. napján délután 3 órakor Aradon dr. Mittler Izidor ügyvédi irodájában tartandó ülésen fog határozni, fentartván magának a jogot a beérkezett ajánlatok közül bármelyiket elfogadni, valamennyit visszautasítani, az árverést azonnal szóbelileg folytatni esetleg pedig az ingókat más módon értékesíteni.

Ha a vevő fenti árverési feltételeknek eleget nem tenne és különösen, ha a vevő a kikötött határidőben a vételárat kifizetni vagy az ingókat átvenni és elszállítani elmulasztaná, úgy a bánatpénzek elvesztésén felül a megvett ingók a vevő kárára és veszélyére fognak értékesítettetni.

Sem a tömeggondnok, sem a választmány nem vállal szavatosságot az eladásra hirdetett ingók minősége, mennyisége és ugyanazonosságáért.

Arad, 1906. évi december hó 1-én.

Dr. Mand Vilmos,

aradi ügyvéd, mind vb. Hegedüs Ármin
csődtömeggondnok. Krzsébet körut.

Telefonszám 10.

OCCASSIÓ

vásárlás kezdetét vette, f. é. december 25-ig következő cikkek igen előnyös árak mellett lesznek árusítva:

Francia flanellek blousokra, ez-
előtt 90 kr., most 80 kr. métere.
Dupla széles szövetek nagy választékban 35, 50, 75, 90 kr. métere és feljebb, néhány ezer méter maradék 33 százalékkal olcsóbban, mint ez-
előtti ára, úgy, hogy egy teljes blousera már 1 koronáért kapható,
míg a készlet tart.
Téli keztyük igen jó minőség 25
krajczár párja.

HOFFMANN SÁNDOR

SZÍNHÁZ-ÉPÜLET.

Telefonszám 10.

AZ ATHENAEUM IRODALMI ÉS
NYOMDAI R. T. KIADÁSÁBAN

MEGJELENT.

ENDRŐDI
SÁNDOR

Kurucz Nótáinak egykoronás
kiadása

Endrődi KURUCZ NÓTAI
minden történeti munkánál
és minden tanulmányánál
jobb megérteték Rákóczi
korának hangulatát, egész
gondolat- és érzésvilágát.

A kuruczvilág öröme, bá-
nata, elcsüggedő méla-
bujja, kitörő lelkesedése,
naiv hite és fájdalmas hu-
mora megható hűséggel
csendül ki Endrődi gyö-
nyörű zengésű verseiből.

Megrendelhető minden hazai könyvkereskedésben és a kiadónál (Athenaeum R. T. VII. ker., Kerepesi-ut 54.)

Belépési felhívás

Aradi Kereskedők Takaré- és Hitelszövetkezete
IV. évtársulatába.

Az Aradi Kereskedők Takaré- és Hitelszövetkezete

1907. január hó 1-én kezd meg IV. évtársulatát, amelybe tagok már most föl-
vétetnek. Egy törzsbetét heti 50 fillér befizetéssel jár, amely öt éven át tart.
Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet törzsbetétet és ennek arányában
teljesíti a heti befizetéseket. Öt évi befizetés után a tag befizetett tőkéjét a szövet-
kezet üzleti hasznából rész első osztállyal kapja vissza.

A szövetkezet tagjainak olcsó,

hetenkint törleszthető kölcsönöket

nyújt. Száz korona kölcsön egy törzsbetéttel, azaz öt éven át heti ötven fillér-
rel törleszthető, amelyben a kamat is bennefoglaltatik. A kölcsönt tehát 3-4
havonként meghosszabbítani nem kell. 200 kor. heti 1 kor., 300 kor. heti 1 kor. 50
fill., 400 kor. heti 2 kor., magasabb összegek pedig hasonló arányban törleszthetnek.
A kölcsönvevő, mint tag, a heti befizetése után részese a szövetkezet üzleti
nyereségének.

Betáblázott, vagy más módon biztosított kölcsönök tíz éven át való heti tör-
lesztésre is adhatók.

A kik a jövő évi évtársulatra most belépnek, azok a tagságuk alapján már
most vehetnek föl kölcsönöket.

A belépés és a kölcsönökért való jelentkezés az Aradi Kereske-
dők Takaré- és Hitelszövetkezete irodájában
(Szabadság-tér 7. sz. I. em. naponta délelőtt 10-1 óráig tör-
ténhetik.

2749

Hölgyek és uraknak igen fontos!

Hajós-féle

Hajregenerator

az ősz haj eredeti színetét és ifjúkori szépségét rövid idő
alatt visszaadja. Sem a fejbőr, sem a fehéreműt nem piszkítja.

Ára 1 kor. 20 fillér.

Hajós-féle

Goldelse

aranyzőkére fest minden haját. Meglepő eredmény.
Teljesen ártalmatlan. A hajbőrt erősíti, a korpaképződést meg-
szünteti. Ára egy üvegnek 2 kor.

Hajós-féle

Depilatorium

kitűnő a maga nemében, páratlan szőrvesztő szer.
Kezelése a legegyszerűbb. 5 perc alatt a haját bármely helyről
eltávolítja. Ára 1 kor.

Fenti szerek kaphatók a készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárában

3861

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Ajánlok:

Vasaláshoz mosóintézeteknek, ma-
gánfeleknek, kovácsoknak lakato-
soknak

pormentes **BÜKKFA-SZÉN-et**

Lakások, irodák és műhelyek fűté-
sére, csépléshez és szán-
táshoz, lokomobilok és gőzkazánok
fűtésére

szalon fűtő **KÖSZÉN-et**

és
ILONA szalon BRIKETT-et.

Helyben házhoz vagy a vasúti állomásra szállítva.

Altmann Ede

fűszer- és vegyesára üzlet, bőrrés motorhajítással.

Wesselényi- és Kiss Ernő-utczák sarkán.

☎ Telefon szám 46. ☎

2856

Eladó szőlőoltványok!

Van szőlőbirtokos urak figyelmét felhívni,
hogy addig, míg készítem tart ez évi szőlőoltvány-
termésemből kiváló szép, **dus gyökérzetű**

bor és csemege-faju szőlőoltványok

kerülnek eladásra.

A nagy szárazság köv-keztében kimaradt tőkék pótlására
különösen ajánlom **dus gyökérzetű szőlőoltványaimat**, továbbá
gyökerező **Riparia-Portalis és Rupestris-Monticola** vesszőimet.

Az oltványokkal való sikeres pótlási eljárással t. vevőim-
nek kívánatra szívesen szolgálok.

A fajokra és árakra nézve bővebb felvilágosítással szolgál

WINKLER JÓZSEF

szőlőoltványtermelő

☎ Telefon 410. Arad, Batthyány-utca 13. ☎ Telefon 410.

2845

Sok millió előkelő
urhölgy használja a
világhírű

Földes-féle

Margit-Cremet,

mely zúrtalan, ártalmatlan s rögtön szépít.

A Földes-féle MARGIT-CREMET gyorsan és biztosan ható
ártalmatlan zser szepítő, májtisztító, bőrátképző, pattá-
nások, kiütések s mindennemű bőrből álló. A világ
legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek an-
nak páratlan és csodás hatásáról. Egy tégely elhasználása után
erről mindenki meg fog győződni.

Készítte:

Földes Kelemen gyógyszerész Aradon.

Főraktár:

3881

Török József gyógyszerésznél Budapesten.

Kapható a világ minden nagyobb gyógyszerésztárában.

Saját érdekében!

vásároljon öltöny-, télikabát- és
divatmellény-szöveteket a kizá-
rólagos posztógyári raktárba.

☎ Legszolidabb kiszolgálás. ☎

Leichner és Fleischer

Arad, Szabadság-tér 17.

Aradvárosi és megyei telefon sz. 475.

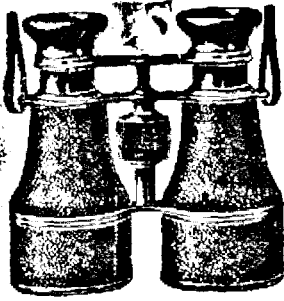
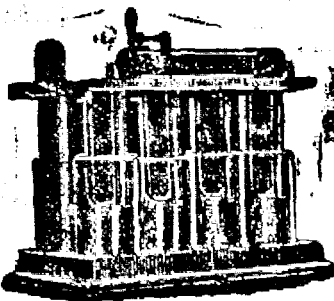
Nagy raktár párisi különlegességekben!

UJ!

UJ!

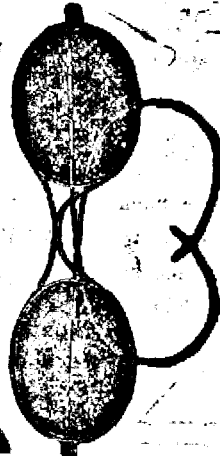
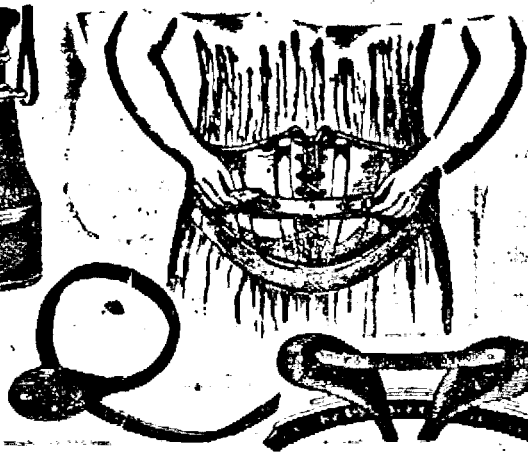
UJ!

UJ!

Andrássy-tér

22

A nagyérdemű közönség tudomására hozom, hogy **Aradon, Andrássy-tér 22. szám alatt** a mai kor igényeinek megfelelő **Orvosi műszerek**, saját műhelyemben készített **kötészek**, ugyint: **sérv, haskótk, exsponzorlumelek**, valamint **látészerrészt elikkek**, ugyint: **színházi és tábori látcsövek**, mindennemű **szemüvegek**

Nagy raktárát megnyitottam.

1871

Szíves pártfogását kérve, maradtam alázatos szolgálja

Deutsch Mihály.

Nagy raktár párisi különlegességekben!

APRO HIRDETÉSEK.

Veszek könyvtárakat,

egyes könyveket és hangjegyeket legmagasabb áron. Korpai tiszó könyv-, papír- és zeneműkereskedése, könyv- és zenemű kölcsön tára, Aradon. 2685

Kiadó

egy csinosan butorozott kényelmes szoba külön bejáratú. Bolváros, Szent László-utca 5. — Bővebbet ugyanott. 2949

Veszünk könyvtárakat

egyes könyveket, Lexikonokat, jogi, szépirodalmi és egyéb munkákat legmagasabb áron **Ingusz I. és Fia** könyvkereskedése Arad 285.

Fiatal

érettségizett könyvvezető egy-két éves gyakorlati alapon belépésre kerestetik. Cím a kiadóhivatalba. 2963

Egy jó karban levő 2 lóerős **gázmotor** jutányos áron eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Hajdu tea

meit- és tüdőbetegeknek ezáltalán esetben kipróbált azor.

Legjobb sikerrel használható köhögés, hurut, rekedtség, számbőrur, elnyálkásodás, minden mellbaj, a légcső, a tüdő, a gége hurutos megbetegedései, légzési nehézségek, szűk-mellűség, asztma stb. ellen.

Kt Ára 50 fillér. 28

Kapható Aradon,

Földecs Kelemen

gyógyszerésznél. 3871

Ha esőernyőre van szüksége, látogassa meg

Nassan R.

kizárólagos nap és esőernyő üzlet, hol a legjobb minőségű

Ernyők

olcsóbban mint bárhol kaphatók.

Ernyő-javítások és áthuzatok elfogadtatnak.

Szörme boákat

dézára a szörmeáru megdrágulásának, miután a szörmeáru nálam csak mellékezik, rendkívül olcsón kiárulom. 221

Szabadság-tér 19. szám. Rosenblüh J. és Társa cég mellett.

Eladó!

Teljesen újjon berendezett, villanyvilágítás és vízvezetési vízzel ellátott

„DIANA fürdő”

Aradon. — Bővebbet ugyanott.

2782

Legújabb divatu női felöltők

Női bundák

Leány felöltők

mélyen leszállított áron.

Radó Gyula

női felöltő áruháza az új Minorita-templommal szemben.

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája.

Nyomatott Kurzweil János és Társa budapesti festékgyáranak festékével.

Személyhitel!

Kézes és kézes nélkül katonatisztok, papok, állami, megyei és magántisztviselők, tanítók, kereskedők, iparosok, nyugdíjasoktól 20 évig terjedő tőkekamat törlesztéssel.

Különlegesség: A páris-béni enquete értelmében tőkesítjük a jövedelmet.

4% 4% 4% 4%

Jelzálog-hitel!

300 kezesnél feljebb I. II. és III. helyre földet, városi és vidéki házak, nyaralók, gyárak, irodák épületek, malmok, aszfalt és egyéb források és kőbányákra, a becsérték háromnegyed részéig. 2888

Építési-hitel!

Építéskorban levő ingatlanokra 2-3 részletben oly arányban, a mely arányban az építkezés előrehaladt.

Bank és magánadósok konvertálása. Előnyösen! Solid alapon és gyorsan előrangú intézkedések által! — Előrendelő ajánlatok! — Kérjen prospectust! — Válaszbélyeg mellékelendő!

MELLER L. EGYED,

Budapest, V., Koháry-utca 19.

Az „ATHENAEUM”

írod. és nyomdai r.-t. kiadásában megjelent

A Magyar Birodalom

Története. ACSÁDY IGNÁCZ

kétkötetes munkája.

A két kötet ára nagyon izléses piros vagy zöldszínű díszkötésben

40 korona.

Kapható a kiadóhivatalnál (Athenaeum) Budapest, VII., Kerepesi-ut 54. és minden hazai könyvkereskedésben.

Telefon 238.